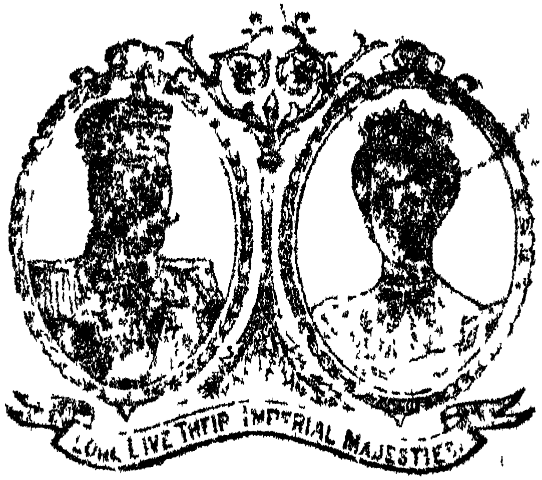
નવાં ધોરણોની યોજના પ્રમાણે:-

આંક અને મુખોગણિત.

ભાગ ૧ લો.

લેખક અને પ્રકાશક.

મોતીલાલ ખુશાલભાઈ પટેલ,

હેડમાસ્તર, એમ. ઇ. મિશન સ્કૂલ—નડિયાદ.

કિંમત સવા આનો.

આંક અને મુખગણિત.

ભાગ ૧ લો.

બાળવર્ગથી ત્રીજા ધોરણ સુધીના વિદ્યાર્થીઓને સારૂ.

લેખક અને પ્રકાશક.

મોતીલાલ ખુશાલભાઇ પટેલ,

હેડમાસ્તર એમ. ઇ. મિશનસ્કૂલ–નડિઆદ.

ધી રત્નસાગર પ્રીન્ટીંગ પ્રેસમાં શા. અમરતલાલ જેશીંગભાઇએ છાપ્યો.
ઠે. ત્રણ દરવાજા ચુડીઓળ—અમદાવાદ.

આવૃત્તિ ૨ જી. પ્રત ૧૦૦૦

સંવત ૧૯૭૦ સને ૧૯૧૪

કિંમત સવા આનો.

પ્રસ્તાવના.

ગણિતનો વિષય જોઈએ તેવી રીતે તૈયાર થતો નથી એવી ઘણી જગાએ બૂમ છે. મારા અનુભવ ઉપરથી પણ મને જણાયું છે કે વિદ્યાર્થીઓ માત્ર રીતોજ શીખે છે; પરંતુ એ રીતો ક્યાં અને કેવી રીતે લાગુ પાડવી એનો વિચાર કરવાની તેમને ટેવ પડતી નથી. આંક અને મુખગણિતના મહાવરાના અભાવે વિદ્યાર્થીઓ સહેલા હિસાબોમાં પણ વાર લગાડી અંતે નિરાશ થઈ જાય છે. આ ખામી હોવાનું મુખ્ય કારણ એ છે કે ગણિતની શરૂઆતમાંથી વસ્તુઓ ન લેતાં માત્ર સાદી સંખ્યા અને રીતો શીખવવામાં આવે છે, આથી તે નાના બાળકોના મગજમાં બરાબર ઠસતી નથી અને તેઓ આ મુખ્ય વિષયમાં કાચા રહી જાય છે. આ અડચણ પાયામાંથી નાબુદ કરવા માટે આ ચોપડી નવાં ધોરણ પ્રમાણે સુધારીને તૈયાર કરવામાં આવી છે.

આ ચોપડીમાં ધોરણ પ્રમાણે આંક, ઘાનો અને મુખગણિત એટલે વ્યવહારના હિસાબ તથા એ દરેકનું શિક્ષણ કેવી રીતે આપવું તે સમજાવ્યું છે. એ બાળવર્ગથી ત્રીજા ધોરણ સુધીના વિદ્યાર્થીઓને ઉપયોગી છે.

આંકના શિક્ષણની શરૂઆત કરતાં કોઈ વખત સાદી સંખ્યા પહેલાંથી શીખવવી નહિ, પરંતુ પદાર્થની મદદથી શીખવતાં જવું અને પછી સાદી સંખ્યા ઉપર આવવું. આ પ્રમાણે શરૂઆત કરી મણકા, કચુકા, દડા, પેનો, લખોટાયંત્ર વગેરેની મદદથી પુષ્કળ દાખલાઓ લઈ બાળકોના મગજમાં આંકની સમજ પુરેપૂરી ઠસાવવી. તેને માટે આ પુસ્તકમાં આરંભનું દશનું શિક્ષણ તથા પાછળ આપેલું આંકનું શિક્ષણ ઘણું ઉપયોગી થઈ પડશે.

બાળકોને દશ સુધી ગણતાં આવડે ત્યાર પછી લખતાં શીખવવાની શરૂઆત કરવી તેને માટે આ ચોપડીમાં અંકોના ખંડ આપ્યા છે તેની

મદદથી લખતાં શીખવવું. વળી ગણુકા, કચુકા વગેરે પદાર્થોવડે એ શિક્ષણ પાકું કરાવવું તથા રેતીમાં આંગળીવડે અને પાટીઆ ઉપર ચાકવડે લખાવવાનો મહાવરો કરાવવો. આ કરાવવામાં શિક્ષણની બે જાણીતી રીતો—એકીકરણ અને પૃથક્કરણનો ઉપયોગ કરવાનું ભૂલવું નહિ. આ પ્રમાણે સમજપૂર્વક અને રસમય શીખવવાથી બાળકનું શરીર અને મન નહિ શોષાતાં ઉલટી રીતે પોષાઇ કંટાળશે નહિ.

આંકના પાડાની શરૂઆત કેવી રીતે કરવી તેનો નમુનો આ ચોપડીમાં આપેલો છે. તેમાં આપેલાં મીડાંને બદલે પદાર્થોવડે શીખવ્યા પછી દરેક પાડો પાકો કરાવવા માટે સવળો તથા અવળો ગોખાવવો. તથા એક આંકના બધા પાડા પૂરા થાય ત્યારે તેના દુ, તરી, ચોક વગેરે અવળા સવળા બોલતાં શીખવવું. વળી બાળકોના હૃદયમાં બરાબર ઠસાવવા અને પાકા કરાવવા માટે નીચેની રીતો પણ ઘણી ઉપયોગી છે.

રીત. ૧

૧	૧	૧	૨	૧	૨	૩	૧	૩
૧	૨	૨	૨	૨	૪	.	.	.
૧	૩	૩	૨	૩	૬	પછી આગળ એ પ્રમાણે નવા પાડા બનાવવા.		
૧	૪	૪	૨	૪	૮			
૧	૫	૫	૨	૫	૧૦			
૧	૬	૬	૨	૬	૧૨			
૧	૭	૭	૨	૭	૧૪			
૧	૮	૮	૨	૮	૧૬			
૧	૯	૯	૨	૯	૧૮			
૧	૧૦	૧૦	૨	૧૦	૨૦			

રીત. ૨

૧	૧	૧	૧૧	૧	૧૧	૨૧	૧	૨૧	૧	૨	૨	૧૧	૨	૨૨	૨૧	૨	૪૨
૨	૧	૨	૧૨	૧	૧૨	૨૨	૧	૨૨	૨	૨	૪	૧૨	૨	૨૪	૨૨	૨	૪૪
૩	૧	૩	૧૩	૧	૧૩	૨૩	૧	૨૩	૩	૨	૬	૧૩	૨	૨૬	૨૩	૨	૪૬
૪	૧	૪	૧૪	૧	૧૪	૨૪	૧	૨૪	૪	૨	૮	૧૪	૨	૨૮	૨૪	૨	૪૮
૫	૧	૫	૧૫	૧	૧૫	૨૫	૧	૨૫	૫	૨	૧૦	૧૫	૨	૩૦	૨૫	૨	૫૦
૬	૧	૬	૧૬	૧	૧૬	૨૬	૧	૨૬	૬	૨	૧૨	૧૬	૨	૩૨	૨૬	૨	૫૨
૭	૧	૭	૧૭	૧	૧૭	૨૭	૧	૨૭	૭	૨	૧૪	૧૭	૨	૩૪	૨૭	૨	૫૪
૮	૧	૮	૧૮	૧	૧૮	૨૮	૧	૨૮	૮	૨	૧૬	૧૮	૨	૩૬	૨૮	૨	૫૬
૯	૧	૯	૧૯	૧	૧૯	૨૯	૧	૨૯	૯	૨	૧૮	૧૯	૨	૩૮	૨૯	૨	૫૮
૧૦	૧	૧૦	૨૦	૧	૨૦	૩૦	૧	૩૦	૧૦	૨	૨૦	૨૦	૨	૪૦	૩૦	૨	૬૦

પછી એ પ્રમાણે નવા પાડા બનાવવા.

પા, અડધું, પોણું અને ટુંકી ટુંકી પાણોવાળી રકમ ઉમેરતા ને બાદ કરતાં શીખવ્યા વિના પાણોવાળા આંક શરૂ કરવા નહિ. આને માટે આગળ કોઠો આપવામાં આવ્યો છે. આંક શીખવવાની સાથે સરવાળા, બાદબાકી અને મુખગણિત ચલાવતા રહેવું. તથા પાછળ મુખગણિતનાં પલાખાં પુછવાની જુદીજુદી રીતો બતાવી છે તેના પર શીખવનારે ધ્યાન આપવું જોઇએ. વળી મુખગણિતમાં સહાયભૂત થઇ પડે તેટલા માટે આ ચોપડીમાં કેટલાએક કોઠા, ધાતો તથા સરવાળા, બાદબાકી, ગુણાકાર અને ભાગાકાર મોઢે કરવાની સહેલી રીતો દાખલા સાથે આપેલી છે.

શિક્ષકોને અને માબાપોને ખાસ સૂચના એ છે કે જે અનુક્રમે અને જેટલા મુખગણિતના પ્રશ્નો આપ્યા છે તેજ રીતે છોકરાઓને પાકા કરાવી બધા શીખવવા. વળી તેવા બીજા રોજના ઉપયોગના હિસાબો ઉત્પન્ન કરી મોઢેથી કરાવવા. આમ કરવાથી ગણિતનો પાયો મજબૂત નંખાશે અને કચાશ રહેશે નહિ.

મો. ખુ. પટેલ.

૧

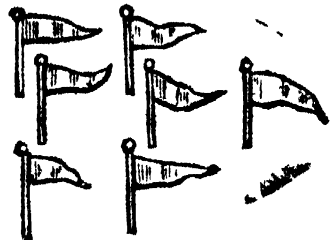

૨

૩

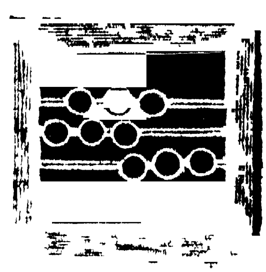

૪

૫

૬

૭

૮

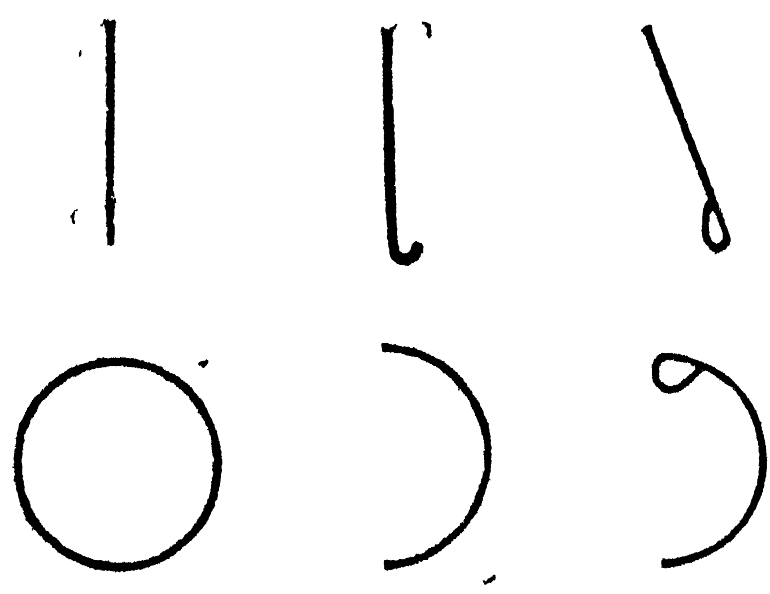

૯

૧૦

૧ ૨ ૩ ૪ ૫ ૬ ૭ ૮ ૯ ૧૦

બાળકોને ૧૦ સુધીનું શિક્ષણ આ ચિત્રોને આધારે આપવું, જેમકે માથું એક છે, આંખો બે છે, આંગળીના વેઢા ત્રણ છે વગેરે. એમાં બનતા સુધી બાળકો પાસેથીજ એક સંખ્યાના જવાબ લેવાનો પ્રયત્ન કરવો

+અંકોના ખંડ.

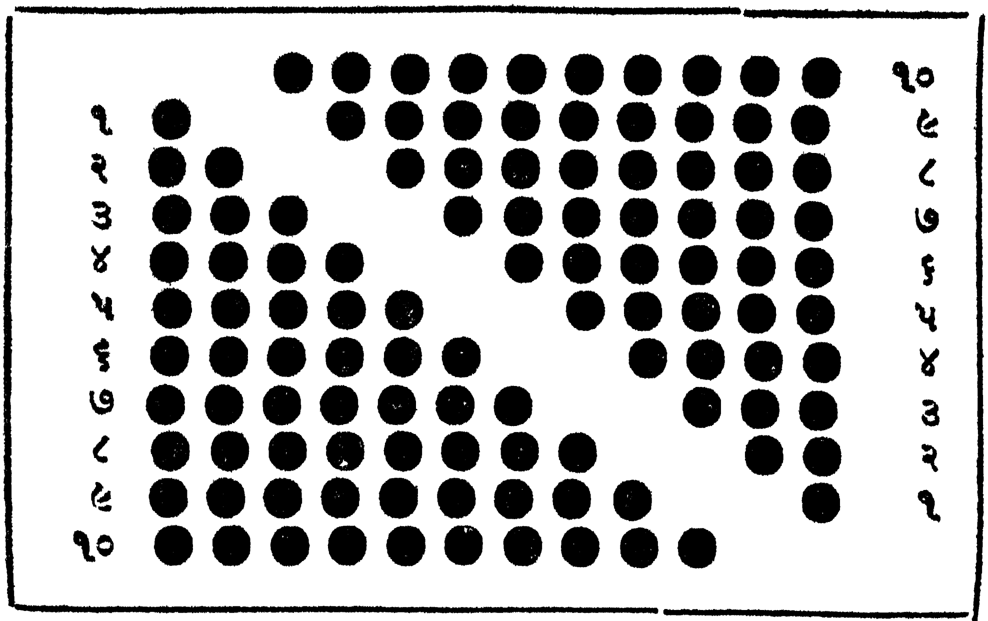
+ બાળકોને લખવાની શરૂઆત આ ખંડોને આધારે કરવી.

દશકની સમજ.

અંક સંજ્ઞા	અંકનું પ્રત્યક્ષ દર્શન.	સમજુતી.
૧૦	○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○	દશક.
૧૧	○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○	એક દશકને એક
૧૨	○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○	એક દશકને બે.
૧૩	○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○	એક દશકને ત્રણ.
૧૪	○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○	એક દશકને ચાર.
૧૫	○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○	એક દશકને પાંચ.
૧૬	○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○	એક દશકને છ.
૧૭	○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○	એક દશકને સાત.
૧૮	○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○	એક દશકને આઠ.
૧૯	○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○	એક દશકને નવ.
૨૦	○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○	બે દશક.

આ ઉપરથી બાળકોને દશક તથા એકમ (છુટા) નો ભેદ સમજાવવો.

*અંક વિચાર.

આંકના ઘડીઆ (પાડા)નું શિક્ષણ.

૧	·	૧	૧	:	૨	૧	∴	૩	૧	::	૪
૨	·	૨	૨	:	૪	૨	∴	૬	૨	::	૮
૩	·	૩	૩	:	૬	૩	∴	૯	૩	::	૧૨
૪	·	૪	૪	:	૮	૪	∴	૧૨	૪	::	૧૬
૫	·	૫	૫	:	૧૦	૫	∴	૧૫	૫	::	૨૦
૬	·	૬	૬	:	૧૨	૬	∴	૧૮	૬	::	૨૪
૭	·	૭	૭	:	૧૪	૭	∴	૨૧	૭	::	૨૮
૮	·	૮	૮	:	૧૬	૮	∴	૨૪	૮	::	૩૨
૯	·	૯	૯	:	૧૮	૯	∴	૨૭	૯	::	૩૬
૧૦	·	૧૦	૧૦	:	૨૦	૧૦	∴	૩૦	૧૦	::	૪૦

* આ ઉપરથી સરવાળા બાદબાકીને ગણતા શીખવવું.

બાળવર્ગ.

૧	૧૧	૨૧	૩૧	૪૧	૫૧
૨	૧૨	૨૨	૩૨	૪૨	૫૨
૩	૧૩	૨૩	૩૩	૪૩	૫૩
૪	૧૪	૨૪	૩૪	૪૪	૫૪
૫	૧૫	૨૫	૩૫	૪૫	૫૫
૬	૧૬	૨૬	૩૬	૪૬	૫૬
૭	૧૭	૨૭	૩૭	૪૭	૫૭
૮	૧૮	૨૮	૩૮	૪૮	૫૮
૯	૧૯	૨૯	૩૯	૪૯	૫૯
૧૦	૨૦	૩૦	૪૦	૫૦	૬૦

૬૧	૭૧	૮૧	૯૧	૧૦૦
૬૨	૭૨	૮૨	૯૨	૨૦૦
૬૩	૭૩	૮૩	૯૩	૩૦૦
૬૪	૭૪	૮૪	૯૪	૪૦૦
૬૫	૭૫	૮૫	૯૫	૫૦૦
૬૬	૭૬	૮૬	૯૬	૬૦૦
૬૭	૭૭	૮૭	૯૭	૭૦૦
૬૮	૭૮	૮૮	૯૮	૮૦૦
૬૯	૭૯	૮૯	૯૯	૯૦૦
૭૦	૮૦	૯૦	૧૦૦	૧૦૦૦

બાળકોને ૧૦૦ સુધીનું શિક્ષણ પદાર્થો વડે આપવું. તે પાકું કરાવવાને પાછળ આંકનું શિક્ષણ જુઓ.

અભ્યાસ કરાવવાનો કોઠો. (સરવાળા)

એક ને એક બે		એક ને બે ત્રણ		એક ને ત્રણ ચાર		એક ને ચાર પાંચ		એક ને પાંચ છ	
૧ને૧=	૨	૧ને૨=	૩	૧ને૩=	૪	૧ને૪=	૫	૧ને૫=	૬
૨ને૧	૩	૨ને૨	૪	૨ને૩	૫	૨ને૪	૬	૨ને૫	૭
૩ને૧	૪	૩ને૨	૫	૩ને૩	૬	૩ને૪	૭	૩ને૫	૮
૪ને૧	૫	૪ને૨	૬	૪ને૩	૭	૪ને૪	૮	૪ને૫	૯
૫ને૧	૬	૫ને૨	૭	૫ને૩	૮	૫ને૪	૯	૫ને૫	૧૦
૬ને૧	૭	૬ને૨	૮	૬ને૩	૯	૬ને૪	૧૦	૬ને૫	૧૧
૭ને૧	૮	૭ને૨	૯	૭ને૩	૧૦	૭ને૪	૧૧	૭ને૫	૧૨
૮ને૧	૯	૮ને૨	૧૦	૮ને૩	૧૧	૮ને૪	૧૨	૮ને૫	૧૩
૯ને૧	૧૦	૯ને૨	૧૧	૯ને૩	૧૨	૯ને૪	૧૩	૯ને૫	૧૪
૧૦ને૧	૧૧	૧૦ને૨	૧૨	૧૦ને૩	૧૩	૧૦ને૪	૧૪	૧૦ને૫	૧૫

એક ને છ ૭		એક ને સાત ૮		એક ને આઠ ૯		એક ને નવ દશ		એક ને દશ ૧૧	
૧ને૬=	૭	૧ને૭=	૮	૧ને૮=	૯	૧ને૯=	૧૦	૧ને૧૦=	૧૧
૨ને૬	૮	૨ને૭	૯	૨ને૮	૧૦	૨ને૯	૧૧	૨ને૧૦	૧૨
૩ને૬	૯	૩ને૭	૧૦	૩ને૮	૧૧	૩ને૯	૧૨	૩ને૧૦	૧૩
૪ને૬	૧૦	૪ને૭	૧૧	૪ને૮	૧૨	૪ને૯	૧૩	૪ને૧૦	૧૪
૫ને૬	૧૧	૫ને૭	૧૨	૫ને૮	૧૩	૫ને૯	૧૪	૫ને૧૦	૧૫
૬ને૬	૧૨	૬ને૭	૧૩	૬ને૮	૧૪	૬ને૯	૧૫	૬ને૧૦	૧૬
૭ને૬	૧૩	૭ને૭	૧૪	૭ને૮	૧૫	૭ને૯	૧૬	૭ને૧૦	૧૭
૮ને૬	૧૪	૮ને૭	૧૫	૮ને૮	૧૬	૮ને૯	૧૭	૮ને૧૦	૧૮
૯ને૬	૧૫	૯ને૭	૧૬	૯ને૮	૧૭	૯ને૯	૧૮	૯ને૧૦	૧૯
૧૦ને૬	૧૬	૧૦ને૭	૧૭	૧૦ને૮	૧૮	૧૦ને૯	૧૯	૧૦ને૧૦	૨૦

આ કોઠો સાબીત કરી બતાવી પાકો કરાવવો. આ પ્રમાણે શિક્ષકે ૧૦૦ સુધીનો કોઠો કરાવવો.

અભ્યાસ કરાવવાનો કોઠો (બાદબાકી)

૧–૧=૦	૨–૨=૦	૩–૩=૦	૪–૪=૦	૫–૫=૦
૨–૧ ૧	૩–૨ ૧	૪–૩ ૧	૫–૪ ૧	૬–૫ ૧
૩–૧ ૨	૪–૨ ૨	૫–૩ ૨	૬–૪ ૨	૭–૫ ૨
૪–૧ ૩	૫–૨ ૩	૬–૩ ૩	૭–૪ ૩	૮–૫ ૩
૫–૧ ૪	૬–૨ ૪	૭–૩ ૪	૮–૪ ૪	૯–૫ ૪
૬–૧ ૫	૭–૨ ૫	૮–૩ ૫	૯–૪ ૫	૧૦–૫ ૫
૭–૧ ૬	૮–૨ ૬	૯–૩ ૬	૧૦–૪ ૬	૧૧–૫ ૬
૮–૧ ૭	૯–૨ ૭	૧૦–૩ ૭	૧૧–૪ ૭	૧૨–૫ ૭
૯–૧ ૮	૧૦–૨ ૮	૧૧–૩ ૮	૧૨–૪ ૮	૧૩–૫ ૮
૧૦–૧ ૯	૧૧–૨ ૯	૧૨–૩ ૯	૧૩–૪ ૯	૧૪–૫ ૯

૬–૬=૦	૭–૭=૦	૮–૮=૦	૯–૯=૦	૧૦–૧૦=૦
૭–૬ ૧	૮–૭ ૧	૯–૮ ૧	૧૦–૯ ૧	૧૧–૧૦ ૧
૮–૬ ૨	૯–૭ ૨	૧૦–૮ ૨	૧૧–૯ ૨	૧૨–૧૦ ૨
૯–૬ ૩	૧૦–૭ ૩	૧૧–૮ ૩	૧૨–૯ ૩	૧૩–૧૦ ૩
૧૦–૬ ૪	૧૧–૭ ૪	૧૨–૮ ૪	૧૩–૯ ૪	૧૪–૧૦ ૪
૧૧–૬ ૫	૧૨–૭ ૫	૧૩–૮ ૫	૧૪–૯ ૫	૧૫–૧૦ ૫
૧૨–૬ ૬	૧૩–૭ ૬	૧૪–૮ ૬	૧૫–૯ ૬	૧૬–૧૦ ૬
૧૩–૬ ૭	૧૪–૭ ૭	૧૫–૮ ૭	૧૬–૯ ૭	૧૭–૧૦ ૭
૧૪–૬ ૮	૧૫–૭ ૮	૧૬–૮ ૮	૧૭–૯ ૮	૧૮–૧૦ ૮
૧૫–૬ ૯	૧૬–૭ ૯	૧૭–૮ ૯	૧૮–૯ ૯	૧૯–૧૦ ૯

આ કોઠો સાબીત કરી બતાવી પાકો કરાવવો. આ પ્રમાણે શિક્ષકે ૧૦૦ સુધીનો કોઠો કરાવવો.

અકા.			દૂ.			તરી.			ચોક.		
૧	૧	૧	૧	૨	૨	૧	૩	૩	૧	૪	૪
૨	૧	૨	૨	૨	૪	૨	૩	૬	૨	૪	૮
૩	૧	૩	૩	૨	૬	૩	૩	૯	૩	૪	૧૨
૪	૧	૪	૪	૨	૮	૪	૩	૧૨	૪	૪	૧૬
૫	૧	૫	૫	૨	૧૦	૫	૩	૧૫	૫	૪	૨૦
૬	૧	૬	૬	૨	૧૨	૬	૩	૧૮	૬	૪	૨૪
૭	૧	૭	૭	૨	૧૪	૭	૩	૨૧	૭	૪	૨૮
૮	૧	૮	૮	૨	૧૬	૮	૩	૨૪	૮	૪	૩૨
૯	૧	૯	૯	૨	૧૮	૯	૩	૨૭	૯	૪	૩૬
૧૦	૧	૧૦	૧૦	૨	૨૦	૧૦	૩	૩૦	૧૦	૪	૪૦

પંચું.			છક.			સતું.		
૧	૫	૫	૧	૬	૬	૧	૭	૭
૨	૫	૧૦	૨	૬	૧૨	૨	૭	૧૪
૩	૫	૧૫	૩	૬	૧૮	૩	૭	૨૧
૪	૫	૨૦	૪	૬	૨૪	૪	૭	૨૮
૫	૫	૨૫	૫	૬	૩૦	૫	૭	૩૫
૬	૫	૩૦	૬	૬	૩૬	૬	૭	૪૨
૭	૫	૩૫	૭	૬	૪૨	૭	૭	૪૯
૮	૫	૪૦	૮	૬	૪૮	૮	૭	૫૬
૯	૫	૪૫	૯	૬	૫૪	૯	૭	૬૩
૧૦	૫	૫૦	૧૦	૬	૬૦	૧૦	૭	૭૦

આ આંક શીખવવા સારૂ આંકના પાડાનું શિક્ષણ જુઓ.

અઠ્ઠું.			નવું.			દાન.		
૧	૮	૮	૧	૯	૯	૧	૧૦	૧૦
૨	૮	૧૬	૨	૯	૧૮	૨	૧૦	૨૦
૩	૮	૨૪	૩	૯	૨૭	૩	૧૦	૩૦
૪	૮	૩૨	૪	૯	૩૬	૪	૧૦	૪૦
૫	૮	૪૦	૫	૯	૪૫	૫	૧૦	૫૦
૬	૮	૪૮	૬	૯	૫૪	૬	૧૦	૬૦
૭	૮	૫૬	૭	૯	૬૩	૭	૧૦	૭૦
૮	૮	૬૪	૮	૯	૭૨	૮	૧૦	૮૦
૯	૮	૭૨	૯	૯	૮૧	૯	૧૦	૯૦
૧૦	૮	૮૦	૧૦	૯	૯૦	૧૦	૧૦	૧૦૦

ધોરણ ૧ લું.

અગીઆરા.			બારા.			તેરા.		
૧૧	૧	૧૧	૧૨	૧	૧૨	૧૩	૧	૧૩
૧૧	૨	૨૨	૧૨	૨	૨૪	૧૩	૨	૨૬
૧૧	૩	૩૩	૧૨	૩	૩૬	૧૩	૩	૩૯
૧૧	૪	૪૪	૧૨	૪	૪૮	૧૩	૪	૫૨
૧૧	૫	૫૫	૧૨	૫	૬૦	૧૩	૫	૬૫
૧૧	૬	૬૬	૧૨	૬	૭૨	૧૩	૬	૭૮
૧૧	૭	૭૭	૧૨	૭	૮૪	૧૩	૭	૭૮
૧૧	૮	૮૮	૧૨	૮	૯૬	૧૩	૮	૧૦૪
૧૧	૯	૯૯	૧૨	૯	૧૦૮	૧૩	૯	૧૧૭
૧૧	૧૦	૧૧૦	૧૨	૧૦	૧૨૦	૧૩	૧૦	૧૩૦

ચૌદા.			પંદરા.			સોળા.		
૧૪	૧	૧૪	૧૫	૧	૧૫	૧૬	૧	૧૬
૧૪	૨	૨૮	૧૫	૨	૩૦	૧૬	૨	૩૨
૧૪	૩	૪૨	૧૫	૩	૪૫	૧૬	૩	૪૮
૧૪	૪	૫૬	૧૫	૪	૬૦	૧૬	૪	૬૪
૧૪	૫	૭૦	૧૫	૫	૭૫	૧૬	૫	૮૦
૧૪	૬	૮૪	૧૫	૬	૯૦	૧૬	૬	૯૬
૧૪	૭	૯૮	૧૫	૭	૧૦૫	૧૬	૭	૧૧૨
૧૪	૮	૧૧૨	૧૫	૮	૧૨૦	૧૬	૮	૧૨૮
૧૪	૯	૧૨૬	૧૫	૯	૧૩૫	૧૬	૯	૧૪૪
૧૪	૧૦	૧૪૦	૧૫	૧૦	૧૫૦	૧૬	૧૦	૧૬૦

સત્તરા.			અઢારા.			ઓગણીસા.		
૧૭	૧	૧૭	૧૮	૧	૧૮	૧૯	૧	૧૯
૧૭	૨	૩૪	૧૮	૨	૩૬	૧૯	૨	૩૮
૧૭	૩	૫૧	૧૮	૩	૫૪	૧૯	૩	૫૭
૧૭	૪	૬૮	૧૮	૪	૭૨	૧૯	૪	૭૬
૧૭	૫	૮૫	૧૮	૫	૯૦	૧૯	૫	૯૫
૧૭	૬	૧૦૨	૧૮	૬	૧૦૮	૧૯	૬	૧૧૪
૧૭	૭	૧૧૯	૧૮	૭	૧૨૬	૧૯	૭	૧૩૩
૧૭	૮	૧૩૬	૧૮	૮	૧૪૪	૧૯	૮	૧૫૨
૧૭	૯	૧૫૩	૧૮	૯	૧૬૨	૧૯	૯	૧૭૧
૧૭	૧૦	૧૭૦	૧૮	૧૦	૧૮૦	૧૯	૧૦	૧૯૦

વીસા.			એકવીસા.			બાવીસા.		
૨૦	૧	૨૦	૨૧	૧	૨૧	૨૨	૧	૨૨
૨૦	૨	૪૦	૨૧	૨	૪૨	૨૨	૨	૪૪
૨૦	૩	૬૦	૨૧	૩	૬૩	૨૨	૩	૬૬
૨૦	૪	૮૦	૨૧	૪	૮૪	૨૨	૪	૮૮
૨૦	૫	૧૦૦	૨૧	૫	૧૦૫	૨૨	૫	૧૧૦
૨૦	૬	૧૨૦	૨૧	૬	૧૨૬	૨૨	૬	૧૩૨
૨૦	૭	૧૪૦	૨૧	૭	૧૪૭	૨૨	૭	૧૫૪
૨૦	૮	૧૬૦	૨૧	૮	૧૬૮	૨૨	૮	૧૭૬
૨૦	૯	૧૮૦	૨૧	૯	૧૮૯	૨૨	૯	૧૯૮
૨૦	૧૦	૨૦૦	૨૧	૧૦	૨૧૦	૨૨	૧૦	૨૨૦

તેવીસા.			ચોવીસા.			પચ્ચીસા.		
૨૩	૧	૨૩	૨૪	૧	૨૪	૨૫	૧	૨૫
૨૩	૨	૪૬	૨૪	૨	૪૮	૨૫	૨	૫૦
૨૩	૩	૬૯	૨૪	૩	૭૨	૨૫	૩	૭૫
૨૩	૪	૯૨	૨૪	૪	૯૬	૨૫	૪	૧૦૦
૨૩	૫	૧૧૫	૨૪	૫	૧૨૦	૨૫	૫	૧૨૫
૨૩	૬	૧૩૮	૨૪	૬	૧૪૪	૨૫	૬	૧૫૦
૨૩	૭	૧૬૧	૨૪	૭	૧૬૮	૨૫	૭	૧૭૫
૨૩	૮	૧૮૪	૨૪	૮	૧૯૨	૨૫	૮	૨૦૦
૨૩	૯	૨૦૭	૨૪	૯	૨૧૬	૨૫	૯	૨૨૫
૨૩	૧૦	૨૩૦	૨૪	૧૦	૨૪૦	૨૫	૧૦	૨૫૦

છવીસા.

૨૬	૧	૨૬
૨૬	૨	૫૨
૨૬	૩	૭૮
૨૬	૪	૧૦૪
૨૬	૫	૧૩૦
૨૬	૬	૧૫૬
૨૬	૭	૧૮૨
૨૬	૮	૨૦૮
૨૬	૯	૨૩૪
૨૬	૧૦	૨૬૦

સત્તાવીસા.

૨૭	૧	૨૭
૨૭	૨	૫૪
૨૭	૩	૮૧
૨૭	૪	૧૦૮
૨૭	૫	૧૩૫
૨૭	૬	૧૬૨
૨૭	૭	૧૮૯
૨૭	૮	૨૧૬
૨૭	૯	૨૪૩
૨૭	૧૦	૨૭૦

અઠ્ઠાવીસા.

૨૮	૧	૨૮
૨૮	૨	૫૬
૨૮	૩	૮૪
૨૮	૪	૧૧૨
૨૮	૫	૧૪૦
૨૮	૬	૧૬૮
૨૮	૭	૧૯૬
૨૮	૮	૨૨૪
૨૮	૯	૨૫૨
૨૮	૧૦	૨૮૦

ઓગણત્રીસા.

૨૯	૧	૨૯
૨૯	૨	૫૮
૨૯	૩	૮૭
૨૯	૪	૧૧૬
૨૯	૫	૧૪૫
૨૯	૬	૧૭૪
૨૯	૭	૨૦૩
૨૯	૮	૨૩૨
૨૯	૯	૨૬૧
૨૯	૧૦	૨૯૦

ત્રીસા.

૩૦	૧	૩૦
૩૦	૨	૬૦
૩૦	૩	૯૦
૩૦	૪	૧૨૦
૩૦	૫	૧૫૦
૩૦	૬	૧૮૦
૩૦	૭	૨૧૦
૩૦	૮	૨૪૦
૩૦	૯	૨૭૦
૩૦	૧૦	૩૦૦

પાણોવાળા આંક શરૂ કરતાં પહેલાં શીખવવાનો કોઠો.

૦।	ને	૦। =	૦॥	૦।	ને	૦॥ =	૦॥।	૦।	ને	૦॥। =	૧
૦॥	ને	૦।	૦॥।	૦॥	ને	૦॥	૧	૦॥	ને	૦॥।	૧।
૦॥।	ને	૦।	૧	૦॥।	ને	૦॥	૧।	૦॥।	ને	૦॥।	૧॥
૧	ને	૦।	૧।	૧	ને	૦॥	૧॥	૧	ને	૦॥।	૧॥।
૧।	ને	૦।	૧॥	૧।	ને	૦॥	૧॥।	૧।	ને	૦॥।	૨
૧॥	ને	૦।	૧॥।	૧॥	ને	૦॥	૨	૧॥	ને	૦॥।	૨।
૧॥।	ને	૦।	૨	૧॥।	ને	૦॥	૨।	૧॥।	ને	૦॥।	૨॥
૨	ને	૦।	૨।	૨	ને	૦॥	૨॥	૨	ને	૦॥।	૨॥।
૨।	ને	૦।	૨॥	૨।	ને	૦॥	૨॥।	૨।	ને	૦॥।	૩
૨॥	ને	૦।	૨॥।	૨॥	ને	૦॥	૩	૨॥	ને	૦॥।	૩।

૦॥	−	૦। =	૦।	૦॥।	−	૦॥ =	૦।	૧	−	૦॥। =	૦।
૦॥।	−	૦।	૦॥	૧	−	૦॥	૦॥	૧।	−	૦॥।	૦॥
૧	−	૦।	૦॥।	૧।	−	૦॥	૦॥।	૧॥	−	૦॥।	૦॥।
૧।	−	૦।	૧	૧॥	−	૦॥	૧	૧॥।	−	૦॥।	૧
૧॥	−	૦।	૧।	૧॥।	−	૦॥	૧।	૨	−	૦॥।	૧।
૧॥।	−	૦।	૧॥	૨	−	૦॥	૧॥	૨।	−	૦॥।	૧॥
૨	−	૦।	૧॥।	૨।	−	૦॥	૧॥।	૨॥	−	૦॥।	૧॥।
૨।	−	૦।	૨	૨॥	−	૦॥	૨	૨॥।	−	૦॥।	૨
૨॥	−	૦।	૨।	૨॥।	−	૦॥	૨।	૩	−	૦॥।	૨।
૨॥।	−	૦।	૨॥	૩	−	૦॥	૨॥	૩।	−	૦॥।	૨॥

ઉપરનો કોઠો સાબીત કરી બતાવ્યા પછી મોઢે કરાવવો.

એક અડધે અડધો.

૧	૦॥	૦॥	૧૧	૦॥	૫॥	૨૧	૦॥	૧૦॥
૨	૦॥	૧	૧૨	૦॥	૬	૨૨	૦॥	૧૧
૩	૦॥	૧॥	૧૩	૦॥	૬॥	૨૩	૦॥	૧૧॥
૪	૦॥	૨	૧૪	૦॥	૭	૨૪	૦॥	૧૨
૫	૦॥	૨॥	૧૫	૦॥	૭॥	૨૫	૦॥	૧૨॥
૬	૦॥	૩	૧૬	૦॥	૮	૨૬	૦॥	૧૩
૭	૦॥	૩॥	૧૭	૦॥	૮॥	૨૭	૦॥	૧૩॥
૮	૦॥	૪	૧૮	૦॥	૯	૨૮	૦॥	૧૪
૯	૦॥	૪॥	૧૯	૦॥	૯॥	૨૯	૦॥	૧૪॥
૧૦	૦॥	૫	૨૦	૦॥	૧૦	૩૦	૦॥	૧૫
૩૧	૦॥	૧૫॥	૪૧	૦॥	૨૦॥	૫૧	૦॥	૨૫॥
૩૨	૦॥	૧૬	૪૨	૦॥	૨૧	૫૨	૦॥	૨૬
૩૩	૦॥	૧૬॥	૪૩	૦॥	૨૧॥	૫૩	૦॥	૨૬॥
૩૪	૦॥	૧૭	૪૪	૦॥	૨૨	૫૪	૦॥	૨૭
૩૫	૦॥	૧૭॥	૪૫	૦॥	૨૨॥	૫૫	૦॥	૨૭॥
૩૬	૦॥	૧૮	૪૬	૦॥	૨૩	૫૬	૦॥	૨૮
૩૭	૦॥	૧૮॥	૪૭	૦॥	૨૩॥	૫૭	૦॥	૨૮॥
૩૮	૦॥	૧૯	૪૮	૦॥	૨૪	૫૮	૦॥	૨૯
૩૯	૦॥	૧૯॥	૪૯	૦॥	૨૪॥	૫૯	૦॥	૨૯॥
૪૦	૦॥	૨૦	૫૦	૦॥	૨૫	૬૦	૦॥	૩૦

અડધાંના શિક્ષણને માટે પાછળ આંકનું શિક્ષણ જુઓ.

અડધાં.

૬૧	૦॥	૩૦॥	૭૧	૦॥	૩૫॥	૮૧	૦॥	૪૦॥
૬૨	૦॥	૩૧	૭૨	૦॥	૩૬	૮૨	૦॥	૪૧
૬૩	૦॥	૩૧॥	૭૩	૦॥	૩૬॥	૮૩	૦॥	૪૧॥
૬૪	૦॥	૩૨	૭૪	૦॥	૩૭	૮૪	૦॥	૪૨
૬૫	૦॥	૩૨॥	૭૫	૦॥	૩૭॥	૮૫	૦॥	૪૨॥
૬૬	૦॥	૩૩	૭૬	૦॥	૩૮	૮૬	૦॥	૪૩
૬૭	૦॥	૩૩॥	૭૭	૦॥	૩૮॥	૮૭	૦॥	૪૩॥
૬૮	૦॥	૩૪	૭૮	૦॥	૩૯	૮૮	૦॥	૪૪
૬૯	૦॥	૩૪॥	૭૯	૦॥	૩૯॥	૮૯	૦॥	૪૪॥
૭૦	૦॥	૩૫	૮૦	૦॥	૪૦	૯૦	૦॥	૪૫

૯૧	૦॥	૪૫॥	૧૦૦	૦॥	૫૦
૯૨	૦॥	૪૬	૨૦૦	૦॥	૧૦૦
૯૩	૦॥	૪૬॥	૩૦૦	૦॥	૧૫૦
૯૪	૦॥	૪૭	૪૦૦	૦॥	૨૦૦
૯૫	૦॥	૪૭॥	૫૦૦	૦॥	૨૫૦
૯૬	૦॥	૪૮	૬૦૦	૦॥	૩૦૦
૯૭	૦॥	૪૮॥	૭૦૦	૦॥	૩૫૦
૯૮	૦॥	૪૯	૮૦૦	૦॥	૪૦૦
૯૯	૦॥	૪૯॥	૯૦૦	૦॥	૪૫૦
૧૦૦	૦॥	૫૦	૧૦૦૦	૦॥	૫૦૦

એક પાયે પા.

૧	૦।	૦।	૧૧	૦।	૨॥।	૨૧	૦।	૫।
૨	૦।	૦॥	૧૨	૦।	૩	૨૨	૦।	૫॥
૩	૦।	૦॥।	૧૩	૦।	૩।	૨૩	૦।	૫॥।
૪	૦।	૧	૧૪	૦।	૩॥	૨૪	૦।	૬
૫	૦।	૧।	૧૫	૦।	૩॥।	૨૫	૦।	૬।
૬	૦।	૧॥	૧૬	૦।	૪	૨૬	૦।	૬॥
૭	૦।	૧॥।	૧૭	૦।	૪।	૨૭	૦।	૬॥।
૮	૦।	૨	૧૮	૦।	૪॥	૨૮	૦।	૭
૯	૦।	૨।	૧૯	૦।	૪॥।	૨૯	૦।	૭।
૧૦	૦।	૨॥	૨૦	૦।	૫	૩૦	૦।	૭॥

૩૧	૦।	૭॥।	૪૧	૦।	૧૦।	૫૧	૦।	૧૨॥।
૩૨	૦।	૮	૪૨	૦।	૧૦॥	૫૨	૦।	૧૩
૩૩	૦।	૮।	૪૩	૦।	૧૦॥।	૫૩	૦।	૧૩।
૩૪	૦।	૮॥	૪૪	૦।	૧૧	૫૪	૦।	૧૩॥
૩૫	૦।	૮॥।	૪૫	૦।	૧૧।	૫૫	૦।	૧૩॥।
૩૬	૦।	૯	૪૬	૦।	૧૧॥	૫૬	૦।	૧૪
૩૭	૦।	૯।	૪૭	૦।	૧૧॥।	૫૭	૦।	૧૪।
૩૮	૦।	૯॥	૪૮	૦।	૧૨	૫૮	૦।	૧૪॥
૩૯	૦।	૯॥।	૪૯	૦।	૧૨।	૫૯	૦।	૧૪॥।
૪૦	૦।	૧૦	૫૦	૦।	૧૨॥	૬૦	૦।	૧૫

પાયાંને માટે પાછળ આંકનું શિક્ષણ જુઓ.

પાયાં.

૬૧	૦।	૧૫।	૭૧	૦।	૧૭॥।	૮૧	૦।	૨૦।
૬૨	૦।	૧૫॥	૭૨	૦।	૧૮	૮૨	૦।	૨૦॥
૬૩	૦।	૧૫॥।	૭૩	૦।	૧૮।	૮૩	૦।	૨૦॥।
૬૪	૦।	૧૬	૭૪	૦।	૧૮॥	૮૪	૦।	૨૧
૬૫	૦।	૧૬।	૭૫	૦।	૧૮॥।	૮૫	૦।	૨૧।
૬૬	૦।	૧૬॥	૭૬	૦।	૧૯	૮૬	૦।	૨૧॥
૬૭	૦।	૧૬॥।	૭૭	૦।	૧૯।	૮૭	૦।	૨૧॥।
૬૮	૦।	૧૭	૭૮	૦।	૧૯॥	૮૮	૦।	૨૨
૬૯	૦।	૧૭।	૭૯	૦।	૧૯॥।	૮૯	૦।	૨૨।
૭૦	૦।	૧૭॥	૮૦	૦।	૨૦	૯૦	૦।	૨૨॥

૯૧	૦।	૨૨॥।	૧૦૦	૦।	૨૫
૯૨	૦।	૨૩	૨૦૦	૦।	૫૦
૯૩	૦।	૨૩।	૩૦૦	૦।	૭૫
૯૪	૦।	૨૩॥	૪૦૦	૦।	૧૦૦
૯૫	૦।	૨૩॥।	૫૦૦	૦।	૧૨૫
૯૬	૦।	૨૪	૬૦૦	૦।	૧૫૦
૯૭	૦।	૨૪।	૭૦૦	૦।	૧૭૫
૯૮	૦।	૨૪॥	૮૦૦	૦।	૨૦૦
૯૯	૦।	૨૪॥।	૯૦૦	૦।	૨૨૫
૧૦૦	૦।	૨૫	૧૦૦૦	૦।	૨૫૦

એક દોઢે દોઢ.

૧	૧॥	૧॥	૧૧	૧॥	૧૬॥	૨૧	૧॥	૩૧॥
૨	૧॥	૩	૧૨	૧॥	૧૮	૨૨	૧॥	૩૩
૩	૧॥	૪॥	૧૩	૧॥	૧૯॥	૨૩	૧॥	૩૪॥
૪	૧॥	૬	૧૪	૧॥	૨૧	૨૪	૧॥	૩૬
૫	૧॥	૭॥	૧૫	૧॥	૨૨॥	૨૫	૧॥	૩૭॥
૬	૧॥	૯	૧૬	૧॥	૨૪	૨૬	૧॥	૩૯
૭	૧॥	૧૦॥	૧૭	૧॥	૨૫॥	૨૭	૧॥	૪૦॥
૮	૧॥	૧૨	૧૮	૧॥	૨૭	૨૮	૧॥	૪૨
૯	૧॥	૧૩॥	૧૯	૧॥	૨૮॥	૨૯	૧॥	૪૩॥
૧૦	૧॥	૧૫	૨૦	૧॥	૩૦	૩૦	૧॥	૪૫

૩૧	૧॥	૪૬॥	૪૧	૧॥	૬૧॥	૫૧	૧॥	૭૬॥
૩૨	૧॥	૪૮	૪૨	૧॥	૬૩	૫૨	૧॥	૭૮
૩૩	૧॥	૪૯॥	૪૩	૧॥	૬૪॥	૫૩	૧॥	૭૯॥
૩૪	૧॥	૫૧	૪૪	૧॥	૬૬	૫૪	૧॥	૮૧
૩૫	૧॥	૫૨॥	૪૫	૧॥	૬૭॥	૫૫	૧॥	૮૨॥
૩૬	૧॥	૫૪	૪૬	૧॥	૬૯	૫૬	૧॥	૮૪
૩૭	૧॥	૫૫॥	૪૭	૧॥	૭૦॥	૫૭	૧॥	૮૫॥
૩૮	૧॥	૫૭	૪૮	૧॥	૭૨	૫૮	૧॥	૮૭
૩૯	૧॥	૫૮॥	૪૯	૧॥	૭૩॥	૫૯	૧॥	૮૮॥
૪૦	૧॥	૬૦	૫૦	૧॥	૭૫	૬૦	૧॥	૯૦

દોઢાંને માટે પાછળ આંકનું શિક્ષણ જુઓ.

દોઢાં.

૬૧	૧॥	૯૧॥	૭૧	૧॥	૧૦૬॥	૮૧	૧॥	૧૨૧॥
૬૨	૧॥	૯૩	૭૨	૧॥	૧૦૮	૮૨	૧॥	૧૨૩
૬૩	૧॥	૯૪॥	૭૩	૧॥	૧૦૯॥	૮૩	૧॥	૧૨૪॥
૬૪	૧॥	૯૬	૭૪	૧॥	૧૧૧	૮૪	૧॥	૧૨૬
૬૫	૧॥	૯૭॥	૭૫	૧॥	૧૧૨॥	૮૫	૧॥	૧૨૭॥
૬૬	૧॥	૯૯	૭૬	૧॥	૧૧૪	૮૬	૧॥	૧૨૯
૬૭	૧॥	૧૦૦॥	૭૭	૧॥	૧૧૫॥	૮૭	૧॥	૧૩૦॥
૬૮	૧॥	૧૦૨	૭૮	૧॥	૧૧૭	૮૮	૧॥	૧૩૨
૬૯	૧॥	૧૦૩॥	૭૯	૧॥	૧૧૮॥	૮૯	૧॥	૧૩૩॥
૭૦	૧॥	૧૦૫	૮૦	૧॥	૧૨૦	૯૦	૧॥	૧૩૫

૯૧	૧॥	૧૩૬॥	૧૦૦	૧॥	૧૫૦
૯૨	૧॥	૧૩૮	૨૦૦	૧॥	૩૦૦
૯૩	૧॥	૧૩૯॥	૩૦૦	૧॥	૪૫૦
૯૪	૧॥	૧૪૧	૪૦૦	૧॥	૬૦૦
૯૫	૧॥	૧૪૨॥	૫૦૦	૧॥	૭૫૦
૯૬	૧॥	૧૪૪	૬૦૦	૧॥	૯૦૦
૯૭	૧॥	૧૪૫॥	૭૦૦	૧॥	૧૦૫૦
૯૮	૧॥	૧૪૭	૮૦૦	૧॥	૧૨૦૦
૯૯	૧॥	૧૪૮॥	૯૦૦	૧॥	૧૩૫૦
૧૦૦	૧॥	૧૫૦	૧૦૦૦	૧॥	૧૫૦૦

એક અઢીએ અઢી.

૧	૨॥	૨॥	૧૧	૨॥	૨૭॥	૨૧	૨॥	૫૨॥
૨	૨॥	૫	૧૨	૨॥	૩૦	૨૨	૨॥	૫૫
૩	૨॥	૭॥	૧૩	૨॥	૩૨॥	૨૩	૨॥	૫૭॥
૪	૨॥	૧૦	૧૪	૨॥	૩૫	૨૪	૨॥	૬૦
૫	૨॥	૧૨॥	૧૫	૨॥	૩૭॥	૨૫	૨॥	૬૨॥
૬	૨॥	૧૫	૧૬	૨॥	૪૦	૨૬	૨॥	૬૫
૭	૨॥	૧૭॥	૧૭	૨॥	૪૨॥	૨૭	૨॥	૬૭॥
૮	૨॥	૨૦	૧૮	૨॥	૪૫	૨૮	૨॥	૭૦
૯	૨॥	૨૨॥	૧૯	૨॥	૪૭॥	૨૯	૨॥	૭૨॥
૧૦	૨॥	૨૫	૨૦	૨॥	૫૦	૩૦	૨॥	૭૫

૩૧	૨॥	૭૭॥	૪૧	૨॥	૧૦૨॥	૫૧	૨॥	૧૨૭॥
૩૨	૨॥	૮૦	૪૨	૨॥	૧૦૫	૫૨	૨॥	૧૩૦
૩૩	૨॥	૮૨॥	૪૩	૨॥	૧૦૭॥	૫૩	૨॥	૧૩૨॥
૩૪	૨॥	૮૫	૪૪	૨॥	૧૧૦	૫૪	૨॥	૧૩૫
૩૫	૨॥	૮૭॥	૪૫	૨॥	૧૧૨॥	૫૫	૨॥	૧૩૭॥
૩૬	૨॥	૯૦	૪૬	૨॥	૧૧૫	૫૬	૨॥	૧૪૦
૩૭	૨॥	૯૨॥	૪૭	૨॥	૧૧૭॥	૫૭	૨॥	૧૪૨॥
૩૮	૨॥	૯૫	૪૮	૨॥	૧૨૦	૫૮	૨॥	૧૪૫
૩૯	૨॥	૯૭॥	૪૯	૨॥	૧૨૨॥	૫૯	૨॥	૧૪૭॥
૪૦	૨॥	૧૦૦	૫૦	૨॥	૧૨૫	૬૦	૨॥	૧૫૦

અઢીઆંને માટે પાછળ આંકનું શિક્ષણ જુઓ.

અઢીઆં.

૬૧	૨ાા	૧૫૨ાા	૭૧	૨ાા	૧૭૭ાા	૮૧	૨ાા	૨૦૨ાા
૬૨	૨ાા	૧૫૫	૭૨	૨ાા	૧૮૦	૮૨	૨ાા	૨૦૫
૬૩	૨ાા	૧૫૭ાા	૭૩	૨ાા	૧૮૨ાા	૮૩	૨ાા	૨૦૭ાા
૬૪	૨ાા	૧૬૦	૭૪	૨ાા	૧૮૫	૮૪	૨ાા	૨૧૦
૬૫	૨ાા	૧૬૨ાા	૭૫	૨ાા	૧૮૭ાા	૮૫	૨ાા	૨૧૨ાા
૬૬	૨ાા	૧૬૫	૭૬	૨ાા	૧૯૦	૮૬	૨ાા	૨૧૫
૬૭	૨ાા	૧૬૭ાા	૭૭	૨ાા	૧૯૨ાા	૮૭	૨ાા	૨૧૭ાા
૬૮	૨ાા	૧૭૦	૭૮	૨ાા	૧૯૫	૮૮	૨ાા	૨૨૦
૬૯	૨ાા	૧૭૨ાા	૭૯	૨ાા	૧૯૭ાા	૮૯	૨ાા	૨૨૨ાા
૭૦	૨ાા	૧૭૫	૮૦	૨ાા	૨૦૦	૯૦	૨ાા	૨૨૫

૯૧	૨ાા	૨૨૭ાા	૧૦૦	૨ાા	૨૫૦
૯૨	૨ાા	૨૩૦	૨૦૦	૨ાા	૫૦૦
૯૩	૨ાા	૨૩૨ાા	૩૦૦	૨ાા	૭૫૦
૯૪	૨ાા	૨૩૫	૪૦૦	૨ાા	૧૦૦૦
૯૫	૨ાા	૨૩૭ાા	૫૦૦	૨ાા	૧૨૫૦
૯૬	૨ાા	૨૪૦	૬૦૦	૨ાા	૧૫૦૦
૯૭	૨ાા	૨૪૨ાા	૭૦૦	૨ાા	૧૭૫૦
૯૮	૨ાા	૨૪૫	૮૦૦	૨ાા	૨૦૦૦
૯૯	૨ાા	૨૪૭ાા	૯૦૦	૨ાા	૨૨૫૦
૧૦૦	૨ાા	૨૫૦	૧૦૦૦	૨ાા	૨૫૦૦

ધોરણ ૨ જું.

એક પોણું પોણો.

૧	૦।।।	૦।।।	૧૧	૦।।।	૮।	૨૧	૦।।।	૧૫।।।
૨	૦।।।	૧।।	૧૨	૦।।।	૯	૨૨	૦।।।	૧૬।।
૩	૦।।।	૨।	૧૩	૦।।।	૯।।।	૨૩	૦।।।	૧૭।
૪	૦।।।	૩	૧૪	૦।।।	૧૦।।	૨૪	૦।।।	૧૮
૫	૦।।।	૩।।।	૧૫	૦।।।	૧૧।	૨૫	૦।।।	૧૮।।।
૬	૦।।।	૪।।	૧૬	૦।।।	૧૨	૨૬	૦।।।	૧૯।।
૭	૦।।।	૫।	૧૭	૦।।।	૧૨।।।	૨૭	૦।।।	૨૦।
૮	૦।।।	૬	૧૮	૦।।।	૧૩।।	૨૮	૦।।।	૨૧
૯	૦।।।	૬।।।	૧૯	૦।।।	૧૪।	૨૯	૦।।।	૨૧।।।
૧૦	૦।।।	૭।।	૨૦	૦।।।	૧૫	૩૦	૦।।।	૨૨।।

૩૧	૦।।।	૨૩।	૪૧	૦।।।	૩૦।।।	૫૧	૦।।।	૩૮।
૩૨	૦।।।	૨૪	૪૨	૦।।।	૩૧।।	૫૨	૦।।।	૩૯
૩૩	૦।।।	૨૪।।।	૪૩	૦।।।	૩૨।	૫૩	૦।।।	૩૯।।।
૩૪	૦।।।	૨૫।।	૪૪	૦।।।	૩૩	૫૪	૦।।।	૪૦।।
૩૫	૦।।।	૨૬।	૪૫	૦।।।	૩૩।।।	૫૫	૦।।।	૪૧।
૩૬	૦।।।	૨૭	૪૬	૦।।।	૩૪।।	૫૬	૦।।।	૪૨
૩૭	૦।।।	૨૭।।।	૪૭	૦।।।	૩૫।	૫૭	૦।।।	૪૨।।।
૩૮	૦।।।	૨૮।।	૪૮	૦।।।	૩૬	૫૮	૦।।।	૪૩।।
૩૯	૦।।।	૨૯।	૪૯	૦।।।	૩૬।।।	૫૯	૦।।।	૪૪।
૪૦	૦।।।	૩૦	૫૦	૦।।।	૩૭।।	૬૦	૦।।।	૪૫

* પોણાને માટે પાછળ આપેલું વિશેષ જુઓ.

પોણું.

૬૧	૦ાાા	૪૫ાાા	૭૧	૦ાાા	૫૩ા	૮૧	૦ાાા	૬૦ાાા
૬૨	૦ાાા	૪૬ાા	૭૨	૦ાાા	૫૪	૮૨	૦ાાા	૬૧ાા
૬૩	૦ાાા	૪૭ા	૭૩	૦ાાા	૫૪ાાા	૮૩	૦ાાા	૬૨ા
૬૪	૦ાાા	૪૮	૭૪	૦ાાા	૫૫ાા	૮૪	૦ાાા	૬૩
૬૫	૦ાાા	૪૮ાાા	૭૫	૦ાાા	૫૬ા	૮૫	૦ાાા	૬૩ાાા
૬૬	૦ાાા	૪૯ાા	૭૬	૦ાાા	૫૭	૮૬	૦ાાા	૬૪ાા
૬૭	૦ાાા	૫૦ા	૭૭	૦ાાા	૫૭ાાા	૮૭	૦ાાા	૬૫ા
૬૮	૦ાાા	૫૧	૭૮	૦ાાા	૫૮ાા	૮૮	૦ાાા	૬૬
૬૯	૦ાાા	૫૧ાાા	૭૯	૦ાાા	૫૯ા	૮૯	૦ાાા	૬૬ાાા
૭૦	૦ાાા	૫૨ાા	૮૦	૦ાાા	૬૦	૯૦	૦ાાા	૬૭ાા

૯૧	૦ાાા	૬૮ા	૧૦૦	૦ાાા	૭૫
૯૨	૦ાાા	૬૯	૨૦૦	૦ાાા	૧૫૦
૯૩	૦ાાા	૬૯ાાા	૩૦૦	૦ાાા	૨૨૫
૯૪	૦ાાા	૭૦ાા	૪૦૦	૦ાાા	૩૦૦
૯૫	૦ાાા	૭૧ા	૫૦૦	૦ાાા	૩૭૫
૯૬	૦ાાા	૭૨	૬૦૦	૦ાાા	૪૫૦
૯૭	૦ાાા	૭૨ાાા	૭૦૦	૦ાાા	૫૨૫
૯૮	૦ાાા	૭૩ાા	૮૦૦	૦ાાા	૬૦૦
૯૯	૦ાાા	૭૪ા	૯૦૦	૦ાાા	૬૭૫
૧૦૦	૦ાાા	૭૫	૧૦૦૦	૦ાાા	૭૫૦

એક સવાએ સવા.

૧	૧।	૧।	૧૧	૧।	૧૩॥।	૨૧	૧।	૨૬।
૨	૧।	૨॥	૧૨	૧।	૧૫	૨૨	૧।	૨૭॥
૩	૧।	૩॥।	૧૩	૧।	૧૬।	૨૩	૧।	૨૮॥।
૪	૧।	૫	૧૪	૧।	૧૭॥	૨૪	૧।	૩૦
૫	૧।	૬।	૧૫	૧।	૧૮॥।	૨૫	૧।	૩૧।
૬	૧।	૭॥	૧૬	૧।	૨૦	૨૬	૧।	૩૨॥
૭	૧।	૮॥।	૧૭	૧।	૨૧।	૨૭	૧।	૩૩॥।
૮	૧।	૧૦	૧૮	૧।	૨૨॥	૨૮	૧।	૩૫
૯	૧।	૧૧।	૧૯	૧।	૨૩॥।	૨૯	૧।	૩૬।
૧૦	૧।	૧૨॥	૨૦	૧।	૨૫	૩૦	૧।	૩૭॥

૩૧	૧।	૩૮॥।	૪૧	૧।	૫૧।	૫૧	૧।	૬૩॥।
૩૨	૧।	૪૦	૪૨	૧।	૫૨॥	૫૨	૧।	૬૫
૩૩	૧।	૪૧।	૪૩	૧।	૫૩॥।	૫૩	૧।	૬૬।
૩૪	૧।	૪૨॥	૪૪	૧।	૫૫	૫૪	૧।	૬૭॥
૩૫	૧।	૪૩॥।	૪૫	૧।	૫૬।	૫૫	૧।	૬૮॥।
૩૬	૧।	૪૫	૪૬	૧।	૫૭॥	૫૬	૧।	૭૦
૩૭	૧।	૪૬।	૪૭	૧।	૫૮॥।	૫૭	૧।	૭૧।
૩૮	૧।	૪૭॥	૪૮	૧।	૬૦	૫૮	૧।	૭૨॥
૩૯	૧।	૪૮॥।	૪૯	૧।	૬૧।	૫૯	૧।	૭૩॥।
૪૦	૧।	૫૦	૫૦	૧।	૬૨॥	૬૦	૧।	૭૫

સવાયાંને માટે પાછળ આંકનું [illegible] જુઓ.

સવાયાં.

૬૧	૧।	૭૬।	૭૧	૧।	૮૮॥।	૮૧	૧।	૧૦૧।
૬૨	૧।	૭૭॥	૭૨	૧।	૯૦	૮૨	૧।	૧૦૨॥
૬૩	૧।	૭૮॥।	૭૩	૧।	૯૧।	૮૩	૧।	૧૦૩॥।
૬૪	૧।	૮૦	૭૪	૧।	૯૨॥	૮૪	૧।	૧૦૫
૬૫	૧।	૮૧।	૭૫	૧।	૯૩॥।	૮૫	૧।	૧૦૬।
૬૬	૧।	૮૨॥	૭૬	૧।	૯૫	૮૬	૧।	૧૦૭॥
૬૭	૧।	૮૩॥।	૭૭	૧।	૯૬।	૮૭	૧।	૧૦૮॥।
૬૮	૧।	૮૫	૭૮	૧।	૯૭॥	૮૮	૧।	૧૧૦
૬૯	૧।	૮૬।	૭૯	૧।	૯૮॥।	૮૯	૧।	૧૧૧।
૭૦	૧।	૮૭॥	૮૦	૧।	૧૦૦	૧૦૦	૧।	૧૧૨॥

૯૧	૧।	૧૧૩॥।	૧૦૦	૧।	૧૨૫
૯૨	૧।	૧૧૫	૨૦૦	૧।	૨૫૦
૯૩	૧।	૧૧૬।	૩૦૦	૧।	૩૭૫
૯૪	૧।	૧૧૭॥	૪૦૦	૧।	૫૦૦
૯૫	૧।	૧૧૮॥।	૫૦૦	૧।	૬૨૫
૯૬	૧।	૧૨૦	૬૦૦	૧।	૭૫૦
૯૭	૧।	૧૨૧।	૭૦૦	૧।	૮૭૫
૯૮	૧।	૧૨૨॥	૮૦૦	૧।	૧૦૦૦
૯૯	૧।	૧૨૩॥।	૯૦૦	૧।	૧૧૨૫
૧૦૦	૧।	૧૨૫	૧૦૦૦	૧।	૧૨૫૦

ચલણી નાણાની ધાત.

૧॥ પાઇનો અધેલો
૩ પાઇનો *પૈસો (૦। આનો)
૨ પૈસાનો ઢબુ (૦॥ આનો)
૪ પૈસાનો આનો (આની)
૨ આનાની બે આની
૪ આનાની પાવલી
૮ આનાનો અડધો
૧૬ આનાનો રૂપીઓ
૧૫ રૂપીઆની મહોર

હિસાબી નાણાં

		દો.	બ.
૦।	આનાનો	૧॥	૧
૦॥	આનાનો	૩	૨
૦॥।	આનાના	૪॥	૩
૧	આનાના	૬।	
૧।	આનાના	૭॥	૧
૧॥	આનાના	૯।	૨
૧॥।	આનાના	૧૦॥।	૩
૨	આનાના	૧૨॥	
૩	આનાના	૧૮॥	
૪	આનાના	૨૫	
૮	આનાના	૫૦	
૧૨	આનાના	૭૫	
૧૬	આનાના	૧૦૦	

મુંબઇમાં ચાલતી ધાત.

૧ પાઇની ૧ અડધી
૧ અધેલાની ૩ દમડી
૨ પાઇની ૧ દુકાની
૩ પાઇનો ૧ પૈસો (દીઢકી)
૪ પાઇનું ફદીઉં
૫ પાઇનું સવાફદીઉં
૪ દીઢકીનો ૧ આનો
૨ આનાની ૧ ચવલી
૨ ચવલીની ૧ પાવલી
૨ પાવલીની ૧ અધેલી
૨ અધેલીનો ૧ રૂપીઓ

શેરની ધાત.

શેરના અચ્છેરા ૨
શેરના પાશેરા ૪
શેરનાં નવટાંકાં ૮
શેરનાં અધોળાં ૧૬
શેરના § રૂપીઆભાર ૪૦
શેરના પૈસાભાર ૭૨

* પૈસાને ગુજરાતમાં કેટલેક ઠેકાણે જંઘ, મુંબઇમાં દોઢીઉ, કાઠીઆવાડમાં કાવડીઉ અને સુરતમાં સત્રાકો કહે છે.

§ મુંબઇમાં ૨૮ રૂપીઆભારનો શેર, સુરતમાં ૩૭ રૂપીઆભારનો શેર અને રેલવેમાં ૮૦ રૂપીઆભારનો શેર ગણાય છે.

શેરના	રૂપીઆભાર	૪૦
પોણા શેરના	રૂપીઆભાર	૩૦
અચ્છેરના	રૂપીઆભાર	૨૦
પાશેરના	રૂપીઆભાર	૧૦
નવટાંકના	રૂપીઆભાર	૫
અધોળના	રૂપીઆભાર	૨॥

શેરના	પૈસાભાર	૭૨
પોણાશેરના	પૈસાભાર	૫૪
અચ્છેરના	પૈસાભાર	૩૬
પાશેરના	પૈસાભાર	૧૮
નવટાંકના	પૈસાભાર	૯
અધોળના	પૈસાભાર	૪॥

શેરનાં	અધોળાં	૧૬
પોણાશેરનાં	અધોળાં	૧૨
અચ્છેરનાં	અધોળાં	૮
પાશેરનાં	અધોળાં	૪
નવટાંકનાં	અધોળાં	૨

શેરનાં	નવટાંકાં	૮
પોણાશેરનાં	નવટાંકાં	૬
અચ્છેરનાં	નવટાંકાં	૪
પાશેરનાં	નવટાંકાં	૨

મણની ધાત.

મણના	અધમણીઆ	૨
મણની	દશશેરી	૪
મણની	પાંચશેરી	૮
મણની	અઢીશેરી	૧૬
મણની	સવાશેરી	૩૨
મણના	શેર	૪૦
૦॥। મણના	શેર	૩૦
૦॥ મણના	શેર	૨૦
૦। મણના	શેર	૧૦

મુંબઇમાં ચાલતું માપ.

૨ નવટાંકે	પાશેર
૨ પાશેરે	૧ ટીપરી
૨ ટીપરીનો	૧ શેર
૪ શેરની	૧ પાયલી
૧૬ પાયલીનો	૧ ફરો (મણ)

આંકનું શિક્ષણ અને મુખગણિત.

બાળવર્ગ અને ૧ લું ધોરણ.

૧ થી દશ.

(૧) તમારે માથાં કેટલાં છે? મોં કેટલાં છે? નાક કેટલાં છે?
(૨) તમે ટોપી કેટલી પહેરી છે? સૂરજ કેટલા દેખાય છે?
(૩) તમારી પાસે સ્લેટ કેટલી છે? ગાયને પુંછડાં કેટલાં હોય છે?
(૪) તમે એક લખોટો આપો. એક હાથ ઉંચો કરો. એક મણકો લો.
(૫) તમારે આંખો કેટલી છે? પગ કેટલા છે? હાથ કેટલા છે?
(૬) બે પેન લાવો. બે મણકા લો. બે આંગળીઓ ઉંચી કરો.
(૭) બે દડા બતાવીને પુછવું કે આ કેટલા દડા છે?
(૮) તમારી પાસે એક ચોપડી છે અને એક આપુ તો કેટલી થાય?
(૯) એક પેનમાં કેટલી પેનો ઉમેરીએ તો બે થાય?
(૧૦) બે દડામાંથી કેટલા દડા લઈ લઈએ તો એક રહે?
(૧૧) કેટલીવાર એક લઈએ તો બે થાય?
(૧૨) તમારા હાથની એક આંગળી કેટલા કકડાથી થએલી છે?
(૧૩) તમારી પાસે બે કચુકા હોય અને એક આપું તો કેટલા થાય?
(૧૪) મગન પાસે એક પેન છે અને બીજી ૨ મળે તો કેટલી થાય?
(૧૫) તમે ૩ આંગળી ઉંચી કરો. પાટીમાં ત્રણ લીટી દોરો.
(૧૬) બેમાં કેટલા ઉમેરવાથી ત્રણ થાય? ૨ કરતા ૩ કેટલા વધારે?
(૧૭) ગાયને પગ કેટલા હોય છે? આ ચોરસની બાજુઓ કેટલી છે?
(૧૮) આ ખુરસીને પાયા કેટલા છે? તમે ચાર લખોટા લો.
(૧૯) ત્રણ મણકા છે અને બીજો એક લઈએ તો કેટલા થાય?
(૨૦) બે હાથ અને બે પગ મળીને કેટલા થાય?
(૨૧) એક કુતરાનો એક પગ લુલો તો આખા કેટલા?
(૨૨) તમારા એક હાથે અંગુઠા સુદ્ધાં કેટલી આંગળીઓ છે?
(૨૩) તમે પાંચ કાગળ આપો. પાંચ છોકરા ઉભા થાઓ.

(૨૪) ચાર પૈસા હોય અને એક ઉમેરીએ તો કેટલા થાય?
(૨૫) મારી પાસે ૫ પેનો છે. તેમાંથી એકેક છોકરાને એકેક આપું તો કેટલાને અપાય?
(૨૬) ચાર ને એક કેટલા? ૩ ને ૨ કેટલા? ૧ ને ૪ કેટલા?
(૨૭) ૫ કેરીઓ હતી, તેમાંથી ૨ ખાધી તો કેટલી રહી?
(૨૮) જુઓ આ માખીને કેટલા પગ છે?
(૨૯) ૫ દાડમમાં એક દાડમ નાંખીએ તો કેટલાં થાય?
(૩૦) એક છોકરાને એક ટોપી જોઇએ તો ૬ છોકરાને કેટલી જોઇએ?
(૩૧) ચાર ને બે કેટલા? ૩ ને ૩ કેટલા? ૧ ને ૫ કેટલા?
(૩૨) મારી પાસે ૬ કેળાં છે, તેમાંથી ૨ આપી દઉં તો કેટલાં રહે?
(૩૩) મારી પાસે ૬ પેનો છે અને રતન પાસે ૩ છે. તો રતન કરતા મારી પાસે કેટલી વધારે છે?
(૩૪) ૭ જાંબુમાં એક જાંબુ નાંખીએ તો કેટલાં થાય?
(૩૫) આ હારમાં ૫ છોકરા છે અને બીજા ૨ બેસાડીએ તો કેટલા થાય?
(૩૬) ચાર રૂપીઆમાં ૩ રૂપીઆ નાંખીએ તો કેટલા થાય?
(૩૭) ૭ વાવટામાંથી ૨ વાવટા લઇ લઇએ તો કેટલા રહે?
(૩૮) આ કરોળીઆને કેટલા પગ છે તે ગણીને કહો.
(૩૯) મારી પાસે ૭ જમરૂખ છે અને બીજું એક લઉં તો કેટલાં થાય?
(૪૦) તમારી પાસે ૭ પાઇઓ છે અને હું બે આપું તો કેટલી થાય?
(૪૧) બે ગાયોના પગ કેટલા? ૭ ને ૧ કેટલા? ૫ ને ૩ કેટલા?
(૪૨) મને ૫ મે વરસે વાળ ઉતરાવ્યા પછી ચોથે વરસે જનોઇ દીધી ત્યારે હું કેટલા વર્ષનો થયો?
(૪૩) મારી પાસે ૮ કોટ હતા, તેમાંથી ૪ ફાટી ગયા તો કેટલા રહ્યા?
(૪૪) ૮ માંથી ૫ લઇએ તો કેટલા રહે? ૭ લઇએ તો કેટલા રહે?
(૪૫) ૭ અખોટામાં ૨ નાંખીએ તો કેટલા થાય? ૬ ને ૩ કેટલા?
(૪૬) તમે ૯ વરસના છો અને તમારો ભાઇ ૭ વરસનો છે તો તમારો ભાઇ તમારાથી કેટલા વરસે નાનો છે?

(૪૭) ૯ બોરમાંથી ૪ બોર બગડેલાં નીકળ્યાં તો સારાં કેટલાં રહ્યાં ?
(૪૮) તમારી પાસે ૯ જાંબુ હતાં. તે બધાં તમે ખાઇ ગયા તો બાકી કેટલાં રહ્યાં ?
(૪૯) બાકી કંઇ ન હોય તેને માટે શું મૂકાય છે ?
(૫૦) તમારા બન્ને હાથે થઇને અંગુઠા સુદ્ધાં કેટલી આંગળીઓ છે ?
(૫૧) નવ પૈસામાં એક નાંખીએ તો કેટલા થાય ? ૮ ને ૨ કેટલા ?
(૫૨) દશ રૂપીઆમાંથી ૨ આપી દીધા તો કેટલા રહ્યા ? ૭ આપીએ તો કેટલા રહે ?
(૫૩) દશમાંથી ૧ લઇએ તો ૯ રહે, ૯ માંથી ૧ લઇએ તો ૮ રહે એમ એક સુધી બોલી જાઓ. સવળા બોલો.
(૫૪) દશ કેરીઓ છે તેમાંથી એકેક લેતા જાઓ અને બાકી શું રહેછે તે કહેતા જાઓ. બધી કેરીઓ થઇ રહેશે ત્યારે શુ રહેશે ?

---

૧૧ થી ૧૦૦

(૧) દશ પૈસા છે તેમાં ૧ પૈસો નાંખીએ તો કેટલા થાય ?
(૨) અગીઆર રૂપીઆ છે તેમાંથી ૧૦ ની એક કોથળી બાંધો અને બીજા છૂટા રહેવા દો, તો કોથળી કેટલી થઇ ને છૂટા કેટલા રહ્યા ?
(૩) તમારી પાસે દશકની એક ઢગલી છે અને બીજો એક પણ નથી તો કેવી રીતે લખાય ?
(૪) દશમાં શૂન્ય શાને માટે લખાય છે ? શૂન્ય એટલે કેટલા ?
(૫) એકમ એટલે કેટલા ? કેટલા એકમ હોય તો દશક થાય ?
(૬) ૧૧ માં ૧ ઉમેરીએ તો કેટલા થાય ? ૨–૩–૭–૯ ઉમેરીએ તો કેટલા થાય ?
(૭) ૧૫ બોરમાંથી ૪ બોર બીજાને આપું તો કેટલાં રહે ? ૬ આંપુ તો કેટલાં રહે ?
(૮) ૧૯ માં દશક કેટલા અને એકમ કેટલા ?
(૯) ૧૮ માં ૧ નાંખીએ તો કેટલા થાય ? ૨૦ માંથી દશકની કેટલી કોથળીઓ થાય ?

(૧૦) ૨૦ પૈસામાંથી ૮ પૈસા વાપર્યા તો બાકી કેટલા રહ્યા ?

(૧૧) કલાસમાં ૧૯ નામ છે તેમાં ૧૩ છોકરા છે તો કેટલા નથી આવ્યા ?

(૧૨) ૨ દશક ને ૬ એકમ એટલે કેટલા ? ૨૮ માં એકમ કેટલા ?

(૧૩) ૨૯ માં ૧ નાંખીએ તો દશકની કેટલી કોથળીઓ થાય અને છૂટા કેટલા રહે ?

(૧૪) ૩૦ માં ૧-૩-૪-૫-૯ ઉમેરીએ તો કેટલા થાય ?

(૧૫) ૩૯ જમરૂખમાંથી ૧૦ ખાઇ ગયા તો બાકી કેટલાં રહ્યાં ?

(૧૬) ૪૯ માં કેટલા નાંખીએ તો ૫ દશકની કોથળીઓ થાય ?

(૧૭) ૧, ૭, ૧૩, ૧૯ એમ ૬ ઉમેરતાં ૪૯ સુધી બોલી જાઓ.

(૧૮) ૫૪ માં ૫ અને ૪ શાને માટે છે ? ૫ દશકના એકમ કેટલા ?

(૧૯) દશકની કેટલી કોથળીઓ હોય તો ૬૦-૭૦ થાય ?

(૨૦) ૭૫ માં દશક ને એકમ કેટલા ? ૮૫ માંથી ૯ જાય તો કેટલા રહે ?

(૨૧) ૭ ને ૭, ૮ ને ૮, ૯ ને ૯ કેટલા ?

(૨૨) ૮ દશક ને ૩ એકમમાં ૭ છૂટા નાંખીએ તો કેટલા થાય ?

(૨૩) ૯ દશકની કોથળીઓ ને ૯ છૂટા હોય તો કેટલા થાય ?

(૨૪) ૧, ૯, ૧૭ એમ ૯૭ સુધી બોલી જાઓ. ઉલટું બોલો.

(૨૫) ૯૯ માં ૧ નાંખીએ તો કેટલા થાય ?

(૨૬) સોમાંથી દશકની કેટલી કોથળીઓ થાય ને એકમ કેટલા વધે ?

(૨૭) બે આંકડાની મોટામાં મોટી સંખ્યામાંથી એક આંકડાની મોટામાં મોટી સંખ્યા બાદ કરીએ તો શું રહે ?

(૨૮) સોમાં પહેલું મીંડું શાનું ? બીજું શાનું ?

(૨૯) ૧૦૦ માંથી ૧ જાય તો ૯૯, ૯૯ માંથી ૧ જાય તો ૯૮ એમ એક સુધી બોલી જાઓ. સવળું બોલો.

(૩૦) દશકની ૧૦ કોથળીઓ એક મોટી કોથળામાં ભરીએ તો એમાં કેટલા થાય ?

એકાથી દાન સુધી.

(૧) એક છોકરાને એક પેન જોઇએ તો ૪ છોકરાને કેટલી જોઇએ ?

(૨) ૪×૧=૪ એમાં ૪ શાને માટે લખ્યો છે ? ૧ શાને માટે લખ્યો છે ? છેલ્લો ૪ શાને માટે છે ?

(૩) એકાનો ઘડીઓ બોલી જાઓ. ઉલટું બોલો.

(૪) મારી પાસે ૨૦ જાંબુ છે અને તમારી પાસે ૧૬ છે, તો હુ તમને કેટલા આપુ તો બન્ને પાસે સરખાં થાય ?

(૫) તારે બે હાથ છે અને તારા ભાઇના બે હાથ મળીને કેટલા ?

(૬) ૩×૨=૬ એમાં દરેક અંક શાને માટે લખ્યો છે ?

(૭) મારી પાસે ૮૯ ઘોડા છે અને બીજા ૧૨ આવે તો કેટલા થાય ?

(૮) ચાર વાર બે બે લઉં તો કેટલા થાય ? ૫–૬–૭–૮–૧૦ વાર બે બે લઉં તો કેટકેટલા થાય ?

(૯) ૧૦૫ પેનોમાં કેટલી નાંખીએ તો ૧૨૫ થાય ? ૯ દૂ કેટલા ?

(૧૦) ૧ પાઇની ૨ પેનો મળે છે તો ૯ પાઇની કેટલી ?

(૧૧) રોજ બે પાઠ શીખીએ તો ૮ દિવસમાં કેટલા શીખાય ? ૨૦ પાઠ શીખતાં કેટલા દિવસ લાગે ?

(૧૨) ૧૦૬, ૧૧૧, ૩૯, ૨૦૦ ને ૨૧૮ માં શતક, દશક ને એકમ કેટલા ?

(૧૩) મેં ૨૧ કેરી ભીખારીને આપી અને હજુ ૭૪ રહી છે તો પહેલાં મારી પાસે કેટલી કેરી હશે ?

(૧૪) ત્રણવાર ત્રણ ત્રણ પેનો લઉં તો કેટલી થાય ? કેટલીવાર ૩ લઇએ તો ૨૭ થાય ?

(૧૫) એક દાડમના ૩ પૈસા તો ૭ દાડમના કેટલા ? ૯ પૈસાની પાઇ ?

(૧૬) ૧૪૫ માંથી ૧૦ લઉં તો કેટલા રહે ? ૧૬૦ માંથી લઉં તો ? શી રીતે ?

(૧૭) ૨૪ કરવા માટે ૩ કેટલીવાર લેવા જોઇએ ?

(૧૮) ૧ શતક, ૫ દશક અને ૯ એકમ એટલે કેટલા ?

(૧૯) કઇ સંખ્યામાં ૧૭ ઉમેરીએ તો ૫૩ થાય ?

(૨૦) ૬ પૈસા વધારે કે ૧૪ પાઇઓ ? કેટલું કોણ વધારે ?
(૨૧) એક ટીકીટના ૩ પૈસા તો ૨૧ પૈસાની ટીકીટો કેટલી આવે ?
(૨૨) ૮૨ ને ૨૦ કેટલા ? ૧૮૮ ને ૩૦ કેટલા ? ૨૪૫ ને ૪૦ ?
(૨૩) ૫ ગાયોના પગ કેટલા ? ૮ કુતરાના પગ કેટલા ?
(૨૪) કઇ સંખ્યામાંથી ૨૯ બાદ કરીએ તો ૬૭ રહે ?
(૨૫) ૨ ઢબુના અધેલા કેટલા ? પાઇઓ કેટલી ?
(૨૬) ૨૦૯ ના દશકની જગાએ ૪ લખીએ તો શું વંચાય ?
(૨૭) ૬૫ ને કેટલા ૮૪ ? ૨૧૮ ને કેટલા ૨૪૨ ?
(૨૮) ૯ આનાના પૈસા કેટલા ? ૨૪ પૈસાની આની કેટલી આવે ?
(૨૯) ૮ માણસના પગ વધારે કે ૫ ઘોડાના પગ વધારે ?
(૩૦) ૧૬ ને ૭૨ કેટલા ? ૨૧ ને ૨૦૭ કેટલા ? શી રીતે ?
(૩૧) ત્રણ નારંગીના બે બે પૈસા અને ચાર નારંગીના ત્રણ ત્રણ પૈસા બેસે તો બધીના કેટલા પૈસા થાય ?
(૩૨) એક હાથને ૫ આંગળાં છે તો ૪ હાથનાં કેટલાં ?
(૩૩) ત્રણ વાર પાંચ પાંચ કચુકા લઇએ તો કેટલા થાય ?
(૩૪) એક પાટલી ઉપર ૫ છોકરા બેસે તો ૪૫ છોકરાને બેસવાને કેટલી પાટલીઓ જોઇએ ?
(૩૫) ૭૮+૩૨, ૨૦૭–૨૯, ૧૯૪+૨૧ કેટલા ? શી રીતે ?
(૩૬) તમને રોજ હું ૫ પૈસા આપું, તેમાંથી રોજ તમે ૩ પૈસા વાપરો તો ૩ દિવસમાં તમારી પાસે કેટલા પૈસા થશે ?
(૩૭) એક શહેરમાં ૨૦૧ મરદ છે તેમાંથી ૨૮ પરગામ ગયા તો બાકી કેટલા રહ્યા ?
(૩૮) છક્કું એટલે કેટલા ? કેટલા છક્કાં કેરીઓ હોય તો ૪૮ થાય ?
(૩૯) કેટલીવાર ૭ ૭ લઇએ તો ૫૪ થાય ? કેટલા સતાં ૩૫ ?
(૪૦) ૩ શતક, ૩ દશક ને ૩ એકમ એટલે કેટલા ?
(૪૧) એક છોકરો ૭ પૈસા ફી આપે છે તો ૮ છોકરાની ફી કેટલી ?
(૪૨) ૧૫૫ રૂપીઆમાં કેટલા ઉમેરીએ તો રૂ. ૧૭૯ થાય ?
(૪૩) એક બેઆનીના ૮ પૈસા તો ૫ બેઆનીના કેટલા ?

(૪૪) એક છોકરો રોજ ૮ પૈસા કમાય છે અને ૭ પૈસા ખરચે છે, તો ૫ દિવસમાં તેની પાસે કેટલા પૈસા થશે ?

(૪૫) ૭ ચોક, નવ સતાં, પાંચ નવાં, સાત અઠું કેટલા ?

(૪૬) ૨૪ થી શરૂ કરી ૮ ઉમેરતાં ૨૫૬ સુધી બોલી જાઓ.

(૪૭) ૭, ૭ છોકરાની એક હાર કરતા ૧ છોકરો વધ્યો તો વર્ગમાં છોકરા કેટલા ?

(૪૮) ૬૩ માં ૭ કેટલીવાર છે ? ૭૨ માં ૯ કેટલીવાર છે ?

(૪૯) આઠ છોકરાં વચ્ચે ૫૬ પતાસાં વહેંચીએ તો દરેકને કેટલાં આવે ?

(૫૦) ૧ શતક ને ૮૩ એકમ લખો. ૫૬ એકમ કેમ લખાય ?

(૫૧) ૮ પૈસા ૬ ભીખારીને વહેંચતાં દરેકને ભાગ શું આવશે ?

(૫૨) મારી પાસે ૧૮૫ કેરીઓ છે, તેમાં ૨૯ નાખુ તો કેટલી થાય ? ૩૪ લઇ લઉં તો કેટલી રહે ?

(૫૩) પાંચ પેટીઓના ૪૫ રૂપીઆ બેસે છે તો એક પેટીનું શું ?

(૫૪) એક પૈસાનાં ૯ જમરૂખ મળે તો ૨ આનાનાં કેટલાં આવે ?

(૫૫) ૩૫ દશક ને ૭ એકમ એટલે કેટલા ? ૧૪ દશક ને ૨ એકમના કેટલા ?

(૫૬) કેટલા દાન તીસ ? કેટલા દૂ ૨૦ ? કેટલા ચોક ૨૦ ?

ચલણી નાણાં.

આ બાબત શીખવતી વખતે મહોર, રૂપીઆ, અડધા રૂપીઆ, પાવલાં, બેઆની, આની, પૈસા, અધેલા અને પાઇઓમાંથી જરૂર જેટલાં પાસે રાખવાં અને તેની સરખી કીમતથી કેવી રીતે અદલાબદલી થાય તે છોકરાંઓ પાસેજ કરાવી, દરેક સિક્કાની કીમત તેમના મનમા બરાબર ઠસાવવી.

(૧) પૈસો તમે જોયો છે ? તે શાનો છે ?

(૨) પૈસાની પાઇઓ કેટલી આવે ? અર્ધા પૈસા કેટલા આવે ?

(૩) એક દમુના પૈસા કેટલા ? પાઇઓ કેટલી ? અર્ધા પૈસા કેટલા ?

(૪) ૬ પાઈ કેટલા પૈસાની થાય ? ૩ પૈસાની પાઇઓ કેટલી ?

(૫) ૩ પૈસાની પાઇ વધારે કે ઢબુની ? કેટલી વધારે ?
(૬) તમે આની જોઈ છે? તે શાની છે?
(૭) આનીના પૈસા કેટલા? પાઇ કેટલી? ઢબુ કેટલા? અર્ધા પૈસા?
(૮) પાઇની ૧ પેન મળે તો આનીની કેટલી આવે?
(૯) મેં આનીમાંથી ઢબુ ફીનો આપ્યો તો બાકી કેટલા પૈસા રહ્યા?
(૧૦) કેટલી પાઇમાં ૪ પાઇ નાંખીએ તો એક આની થાય?
(૧૧) આનીના અધેલા વધારે કે ૩ પૈસાની પાઇ વધારે?
(૧૨) કોઇને ૦॥ પાઇ આપવી હોય તો શી રીતે અપાય?
(૧૩) તમે બેઆની જોઈ છે? તે કઇ ધાતુની છે?
(૧૪) બેઆનીની આની કેટલી? પૈસા કેટલા? પાઇ? અધેલા?
(૧૫) ૨૭ પાઇઓના પૈસા કેટલા? બેઆની ને ૧૦ પૈસામાં શો ફેર?
(૧૬) બેઆનીમાંથી ૪ પૈસાનાં બોર લીધાં તો બાકી શું રહેશે?
(૧૭) બેઆની અને આનો મળીને કેટલા આના થાય?
(૧૮) પાવલાની બેઆની કેટલી? આની? પૈસા? પાઇ?
(૧૯) કેટલા આનાની પાવલી આવે? કેટલા અડધા પૈસાની?
(૨૦) મારે પાવલીનાં જાંબુ લેવા છે, મારી પાસે બેઆની અને આની છે તો શુ ખૂટશે?
(૨૧) અર્ધો તમે જોયો છે? તે શાનો છે?
(૨૨) અર્ધાની પાવલી કેટલી? બેઆની? આની? પૈસા? અધેલા? પાઇ?
(૨૩) અર્ધા રૂપીઆમાથી ૩ આના મગનને આપ્યા તો બાકી શું રહેશે?
(૨૪) ૩૧ પૈસા વધારે કે અડધો વધારે? કેટલું વધારે?
(૨૫) ૪૦ પૈસાની બેઆની કેટલી આવે?
(૨૬) એક રૂપીઆના અર્ધા કેટલા? પાવલી કેટલી? બેઆની કેટલી? આની? પૈસા? અડધા પૈસા? પાઇ?
(૨૭) એક બેઆની, પાવલી અને અર્ધો મળીને શું થાય?
(૨૮) ૭ આનામાં કેટલી આની નાખીએ તો રૂપીઓ થાય?
(૨૯) ૩ આની, ૨ પાવલી અને ૧૨ પૈસા મળી રૂપીઆથી કેટલું ઓછું?

(૩૦) ૨ પાવલાના પૈસા વધારે કે ૩ આનીની પાઇ વધારે?
(૩૧) પૈસાની ૧ પેન્સીલ મળે છે તો ૧ રૂપીઆની કેટલી ?
(૩૨) મેં ૨ આનીની કોપીબુક, ૩ આનાની સ્લેટ અને ૨ પાવલીની ચોપડી લીધી તો કુલ કેટલું ખર્ચ થયું ?
(૩૩) આ મારા હાથમાં શું છે ? તે કઇ ધાતુની છે ? એના કેટલા રૂપીઆ આવે ? (મહોર બતાવી સમજણ પાડવી.)
(૩૪) મે મહોર વટાવી ૪ રૂપીઆની ટોપી લીધી તો બાકી શુ રહેશે?

ધોરણ ૨ જું.

અગીઆરાથી ત્રીસા સુધી.

(૧) ૧૧ ઘર છે અને દરેક ઘરમાં ૨ માણસ છે તો બધાં મળીને કેટલાં માણસ હશે ?
(૨) એક પૈસાનાં ૨ કેળા મળે છે તો ૨૨ કેળાનુ શું બેસે ?
(૩) ૧૧ રૂપીઆની પાવલીઓ કેટલી ? બેઆની કેટલી ?
(૪) મારી પાસે ૨૭૫ ચોપડીઓ છે તેમાંથી ૨૯ વેચી તો બાકી કેટલી રહી ?
(૫) ૭ આનાની પાઇ કેટલી ? ૮૬ પાઇના આના કેટલા ?
(૬) એક રૂમાલના ૩ પૈસા તો ૧૩ રૂમાલનુ શુ બેસે ?
(૭) ૩૯ માં ૧૩ કેટલીવાર છે ? કેટલા સતાં ૯૧ ?
(૮) ૬ પૈસા ને ૬ પાઇ મળીને કેટલા આના થાય ?
(૯) એક બારીને ૮ કાચ છે તો એવી ૧૪ બારીઓના કાચ કેટલા?
(૧૦) રૂ. ૪૯ ઉમેરવાથી મારી કોથળીમાં રૂ. ૨૪૯ થયા તો પહેલાં કોથળીમાં કેટલા રૂપીઆ હશે ?
(૧૧) એક ખુરસીના ૪ રૂપીઆ બેસે તો ૧૪ ખુરસીનુ શુ ?
(૧૨) ૧૫ પાવલાંની બેઆની કેટલી ? ૧૧૨ આનીના અડધા કેટલા ?
(૧૩) એક અઠવાડીઆના ૭ દિવસ તો ૧૫ અઠવાડીઆના કેટલા ?
(૧૪) મારી પાસે કેરી, દાડમ ને કેળાં મળીને ૨૦૯ નંગ છે, તેમાં ૧૯ કેરી અને ૩૨ દાડમ છે તો કેળાં કેટલાં હશે ?

(૧૫) ૨ પાવલાના પૈસા કેટલા? ૬ રૂપીઆના આના કેટલા?
(૧૬) છોકરા દીઠ ૭ બોર પ્રમાણે ૧૬ છોકરાને આપતાં ૪ બોર વધ્યા તો બોર કેટલાં?
(૧૭) ૬૮ પૈસાના આના કેટલા? ૫૧ પાઇના પૈસા કેટલા?
(૧૮) એક ટોપીના ૭ રૂ. તો ૧૧૯ રૂ. ની કેટલી ટોપીઓ આવે?
(૧૯) એક આનાની ૭ લેખે કેરી વધારે આવે કે બે આનીની ૧૫ લેખે વધારે આવે?
(૨૦) ૬ આનાની પાઇ ૧૮ ભીખારીને વહેંચીએ તો દરેકને કેટલી આવે?
(૨૧) મારી ઉંમર હાલમાં ૮૭ વર્ષની છે તો ૩૮ વર્ષ પહેલાં હું કેટલા વર્ષનો હોઇશ?
(૨૨) ૨ પાઇની ૧ લેખે ૧૮ આનાની લેખણો કેટલી આવે?
(૨૩) કઇ સંખ્યામાંથી ૩૪ બાદ કરીએ તો ૩૧૬ રહે?
(૨૪) ૩ પાવલી, ૩ અડધા અને ૧ રૂપીઓ એના આના કેટલા?
(૨૫) એક રૂપીઆની પાઇના કેટલી પાઇ નાંખીએ તો ૨ શતક થાય?
(૨૬) એક ચોપડીમાં ૯ પાનાં છે તો ૧૯ ચોપડીઓનાં પાનાં કેટલા?
(૨૭) તેર નવા, સત્તર ચોક, ઓગણીસ પંચુ, સત્તાવીસ સતું ને ઓગણીસ છક કેટલા?
(૨૮) મારી પાસે ૭૫ પતાસાં છે તેમાંથી દરેકને ૪ આપવાં છે અને માણસો ૧૯ છે તો કેટલા ખૂટશે?
(૨૯) ૭૬ પાવલી ને ૧૩૬ બેઆની એ બેમાં કોણ કેટલું વધારે?
(૩૦) કઇ સંખ્યામાં ૪૨ ઉમેરીએ તો ૩૦૪ થાય?
(૩૧) ૧૯ ને ૧૯ ૩૮, ૩૮ ને ૧૯ ૫૭ એમ ૩૦૯ સુધી બોલો.
(૩૨) એક માણસને ૨૦ આંગળાં તો ૭ માણસના કેટલાં?
(૩૩) ૨૦ વાર ૯ એટલે કેટલા? કેટલીવાર ૭ લઇએ તો ૧૩૩ થાય?
(૩૪) ૧ બેઆની, ૧ પાવલુ અને એક અર્ધો મળી રૂપીઆ કરતાં કેટલું ઓછું?
(૩૫) ૧૭૮ ગાય, ૧૯ બકરી અને ૩૮ ઘોડા મળીને કેટલાં ઢોર થાય?
(૩૬) ૫ નારંગીના ૨૫ પૈસા બેસે તો ૭ નારંગીનું શું?

(૩૭) કેટલા નવાં ચુંમાળસો, કેટલાં અઠ્ઠાં ચુંમાળસો ?

(૩૮) ૫૪ પેનો ખોવાઇ ગયા પછી ૩૯૬ રહી તો પહેલા કેટલી હશે ?

(૩૯) એકવીસ ૨૧ છોકરાની ૭ હારો થતાં ૪ છોકરા વધ્યા તો નિ-શાળમાં વિદ્યાર્થી કેટલા ?

(૪૦) એક મણના ૨૨ રૂ. બેસે છે તો ૮ મણનું શુ ?

(૪૧) એક પેટીમા ૧૨ દાબડીઓ છે, દરેક દાબડીના બાર બાર રૂપી-આ અને બાર બાર પૈસા છે તો બધા મળીને કેટલા રૂપીઆ હશે ?

(૪૨) પૈસાનાં ૮ જાબુ મળે છે તો ૨૩ પૈસાનાં કેટલા ?

(૪૩) ૭ બેઆનીની પાઇ કેટલી ? ૧૮૪ પાઇની બેઆની ?

(૪૪) ૨૫ ભીખારીમાંના દરેકને સાત ૭ પાઈ આપતાં ૫ પાઈ ખુટે છે તો મારી પાસે શુ હશે ?

(૪૫) એક ઝાડ ઉપર ૩૪૫ પક્ષી છે. તેમાં ૭૫ ચકલી, ૬૭ કાગડા ને બાકીના પોપટ છે તો પોપટ કેટલા હશે ?

(૪૬) ૨૩૪ પેનો કેટલા છોકરાને વહેંચીએ તો દરેકને ૯ આવે ?

(૪૭) કેટલીવાર ૨૭ લઇએ તો ૨૧૬ થાય ?

(૪૮) મેં ૧૯૬ રૂપીઆનું ૭ મણ ઘી લીધુ તો મણ કેમ પડ્યુ ?

(૪૯) ૨૪ ચોવીસ રૂપીઆની ૧૨ ઢગલીના બાર ૧૨ રૂપીઆની ૪ ઢ-ગલી નાખીએ તો કેટલા રૂપીઆ થાય ?

(૫૦) ૨૯ માણસો વચ્ચે રૂ. ૯—૧—૦ વહેંચીએ તો દરેકને શુ મળશે?

(૫૧) ૭ પૈસાનુ ૪૯ શેર તો ૧૫ પૈસાનું કેટલુ ?

(૫૨) ૭॥ મણ પેંડા ૩૦ છોકરાને વહેંચતા દરેકને કેટલા આવે ?

અડધાં.

(૧) એક જમરૂખ બે છોકરાને સરખે ભાગે વહેંચીએ તો દરેકને કે-ટલું આવે ?

(૨) બે અર્ધી પેનો ભેગી કરીએ તો આખી કેટલી થાય ?

(૩) અર્ધી પેન તે આખી પેનનો કેટલામો ભાગ છે ?

(૪) બે આખા લાડુના અર્ધા લાડુ કેટલા ? ૪ અર્ધાના આખા ?
(૫) એક આખો કાગળ ને બીજો અર્ધો મળીને કેટલો કહેવાય ?
(૬) દોઢ પેંડામાં અર્ધો પેંડો ઉમેરીએ તો કેટલા થાય ?
(૭) મારી પાસે ૨ રૂપીઆ છે ને બીજો અર્ધો આવે તો કેટલા થાય ?
(૮) અઢીને અર્ધો કેટલા ? કેટલા અર્ધાના અઢી થાય ?
(૯) ૦॥, ૧, ૧॥, ૨ એમ ૨૨ સુધી બોલી જાઓ. ઉલટું બોલો.
(૧૦) સાડાત્રણ પૈસામાંથી ૦॥ પૈસો ખોવાઇ ગયો તો કેટલા રહ્યા ?
(૧૧) ૩–૪––૫–૬–૭ આખા પૈસાના અર્ધા પૈસા કેટલા ?
(૧૨) ૪ પેંડા ૮ માણસને વહેંચીએ તો દરેકને ભાગ કેટલો આવે ?
(૧૩) એક ટોપીનો ૦॥ રૂપીઓ તો ૧૨ ટોપીઓનું શું બેસે ?
(૧૪) ૧૮॥ શેર ઘીમાં કેટલુ નાંખીએ તો ૦॥ મણ થાય ? કેટલુ કાઢી લઇએ તો અધમણમાં ૪ શેર ઓછુ રહે ?
(૧૫) ૨૨ આખા રૂપીઆના અર્ધા કેટલા ? ૩૬ ને ૩॥ કેટલા ?
(૧૬) ૨॥ ને ૨॥, ૩॥ ને ૨॥ અને ૧૭॥ ને ૪॥ કેટલા ?
(૧૭) એક ખેતરમાં ૩૬॥ મણ ઘઉં અને ૨૧॥ મણ બાજરી થઇ તો કુલ અનાજ કેટલું પાકયું ? ૧૭ મણના અધમણીઆ કેટલા ?
(૧૮) ૪૭॥ મણ અનાજમાંથી ૧૨॥ મણ વેચ્યુ તો બાકી કેટલું રહ્યું ?
(૧૯) દરેક છોકરાને ૦॥ પૈસો આપતાં ૭ આના કેટલાને અપાય ?
(૨૦) કઇ સંખ્યામાથી ૩॥ લઇ લઇએ તો ૩૨॥ રહે ?
(૨૧) એક ગાયને રોજ ૦॥ મણ અનાજ જોઇએ તો ૨૮ મણ અ. નાજ કેટલા દિવસ ચાલશે ?
(૨૨) ૬૨ અર્ધાના આખા રૂપીઆ કેટલા ? ૫૬ આની કેટલા અર્ધા બરાબર થાય ?
(૨૩) એક બેઆનીમાથી દરેક બ્રાહ્મણને ૦॥ પૈસો દક્ષિણા આપતા કેટલાને પહોંચશે ?
(૨૪) રોજ અર્ધા રૂપીઆનું શાક જોઇએ તો ૩૨ રૂપીઆનું કેટલા દિ. વસ પહોંચે ?
(૨૫) અઢી રૂપીઆમાંથી દરેકને ૦॥ આનો આપતાં કેટલાને પહોંચી

શકે ? ૭૦ અર્ધાં કેટલા? કેટલા અર્ધે ૩૮॥ ?

(૨૬) એક કેરીનો ૦॥ આનો તો ૭૬ કેરીઓનું શું ? ૮૬ અર્ધે ?

(૨૭) હું રોજ ૦॥ રૂપીઓ કમાઉં છું તો ૭૨ દિવસમાં કેટલા કમાઇશ ? કેટલીવાર ૦॥ લઇએ તો ૩૯ થાય ?

(૨૮) એક વીઘા જમીનમાં ૦॥ મણ અનાજ પાકે તો ૭૫ વીઘામાં કેટલુ પાકશે ?

(૨૯) પાવલાની ૫ કેરી મળે છે તો ૧૭ અર્ધાની કેટલી ?

(૩૦) માણુસ દીઠ ૦॥ શેર પતાસાં આપતાં મણુ કેટલાને પહોંચે ?

(૩૧) ૫૬ રૂપીઆ, ૨૪ અર્ધા ને ૧૨ પાવલી મળીને કેટલા રૂપીઆ થાય ?

(૩૨) ૦॥ શેરનો લોટો ભરીને કેટલીવાર દૂધ લઇએ ૪૪ શેર થાય

(૩૩) ૨૬ પૈસાનું ૦। મણુ ને ૬ શેર તો રૂપીઆનું કેટલું ?

(૩૪) ૨૫ પૈસાનુ ૬ શેર તો ૧૨॥ પૈસાનુ કેટલું ?

પાયાં.

(૧) એક કાગળના ૪ સરખા ભાગ કરીએ તો દરેક કેટલો થાય ?

(૨) એક લીંબુના ૨ ચોથા ભાગ એકઠા કરીએ તો કેટલુ થાય ?

(૩) કેટલીવાર પા પા કાગળ લઇએ તો આખો થાય ?

(૪) એક રૂપીઓ અને ૦। રૂપીઓ મળીને કેટલો થાય ?

(૫) પાંચ પાવલીઓ ભેગી કરવાથી કેટલા રૂપીઆ થાય ?

(૬) દરેકને ૦। રૂ. આપતાં ૧। રૂ કેટલા માણુસને પહોચે ?

(૭) ૬। રૂ. પાંચ માણુસને વહેચતા દરેકને ભાગ શું આવે ?

(૮) મારો અને મગનનો મળીને ૧ રૂ. છે તેમાં મારા કરતાં મગનના ૨ આના વધારે છે તો દરેકની પાસે શું હશે ?

(૯) સવા રૂપીઆમા ૦। રૂપીઓ નાંખીએ તો કેટલા થાય? બેના ૦। ઓછો લખો જોઇએ ? પોણા ત્રણુ એટલે કેટલા ?

(૧૦) પોણાચાર ને ૦। કેટલા? સાત ને ૦। કેટલા ? કેટલાં પાવલાં હોય તો ૬। રૂપીઆ થાય ?

(૧૧) ૦।, ૦॥, ૦॥।, ૧ એમ ૨૦ સુધી બોલો. ઉલટું બોલો.

(૧૨) ૫ રૂપીઆની પાવલી કેટલી? ૧૨ પાવલીના રૂપીઆ કેટલા?

(૧૩) એક બ્રાહ્મણને ૦। રૂપીઓ આપીએ તો ૨૭ બ્રાહ્મણને આપવા કેટલા જોઇએ? ૭॥ રૂપીઆ કેટલાને અપાય?

(૧૪) ૩। ને ૩। કેટલા? ૨૭ ને ૪। ? ૧૩ આખાના ૦। કેટલા?

(૧૫) મણના પા મણીઆ કેટલા? ૯ મણની દશશેરી કેટલી?

(૧૬) દરેકને એકેક પાઇ લેખે આપતાં ૦। રૂપીઓ કેટલાને અપાય?

(૧૭) કેટલીવાર પા પા લઇએ તો ૧૧॥ થાય?

(૧૮) ૧૪। શેર પેંડામાંથી ૭ માણસને ૦। પા શેર આપ્યા તો કેટલા રહ્યા?

(૧૯) મારા ખેતરમાં ૪૨। મણ ઘઉં અને ૧૨। મણ બાજરી થઇ તો કુલ કેટલું અનાજ થયુ કહેવાય?

(૨૦) એક ટોપીનો ૦। રૂપીઓ તો ૫૭ ટોપીઓનું શું બેસે?

(૨૧) તમારી પાસે ૫૨। ગજ લુગડું હતું તેમાંથી ૧૧। ગજ વેચ્યું તો બાકી કેટલું રહ્યું?

(૨૨) દરેક છોકરાને ૦। પા શેર બરફી આપતાં ૭૨ છોકરાને આપવા કેટલી બરફી જોઇશે?

(૨૩) છોકરા દીઠ ૦। રૂપીઓ ઇનામ આપતાં ૨૩ રૂપીઆ કેટલાને અપાય?

(૨૪) ૧૪ આખા, ૩૬ અડધા ને ૯ પા મળીને કેટલા થાય?

(૨૫) ૩૭॥ શેર ઘીમાંથી ૭॥ શેર બ્રાહ્મણને આપ્યું અને ૫ શેર ઘરમાં વપરાયું તો કેટલું રહ્યું?

(૨૬) ૮૪ વખત તોલાથી તોળવાને બદલે મણીઆથી કેટલીવાર જોખવું પડે?

(૨૭) પૈસાનું શેર શાક મળે છે તો મણના કેટલા આના બેસે?

(૨૮) પોણોસો ને પોણીસોમાં શો ફેર છે? લખો જોઇએ?

(૨૯) ૦। પા રૂપીઓ રોજ બચાવતાં ૬૦ રૂપીઆ કેટલા દિવસે બચે?

(૩૦) ૧૨ પૈસાનું ૩ શેર તો ૧ પૈસાનું કેટલું?

(૩૧) ૨૩ પૈસાનું ૫ાા શેર તો ૬૫ પૈસાનું કેટલું ?

(૩૨) ૨૪ પૈસાનું ૧૭ શેર તો ૬ પૈસાનું કેટલું ?

દોઢાં.

(૧) એક આખું લીંબુ અને બીજું અર્ધું મળીને કેટલું થય ?

(૨) દોઢ કાગળ કેવી રીતે લેવાય ? દોઢ એટલે કેટલું ?

(૩) એકમાં શું ઉમેરીએ તો ૧ાા થાય ? સવામાં શું ઉમેરીએ તો દોઢ થાય ? ૨ માંથી શું બાદ કરવાથી દોઢ રહે ?

(૪) કેટલીવાર ૦ાા લઇએ તો દોઢ થાય ? કેટલીવાર ૦ા લઇએ તો ૧ાા થાય ? ૧ાા કરવાને ૦ાા કેટલીવાર લેવો પડે ?

(૫) ૫ ને ૧ાા કેટલા ? ૧૪ાા ને ૧ાા કેટલા ? ૩૨ાા ને ૧ાા કેટલા ?

(૬) ૧ાા, ૩, ૪ાા એમ ૧૨૦ સુધી બોલી જાઓ. ઉલટું બોલો.

(૭) એક કેરીનો ૧ાા પૈસો બેસે તો ૨૫ કેરીનું શું બેસે ? ૪૫ નું ?

(૮) ૧૬ વાર દોઢ એટલે કેટલા ? કેટલા દોઢુ ૪૦ાા ?

(૯) ૧૭ માંથી ૧ાા જાય તો શું રહે ? ૨૬ાા માંથી ૧ાા જાય તો ?

(૧૦) એક છોકરાની રૂ. ૧ાા ફી ભરવી પડે તો ૫૨ છોકરાની કેટલી ?

(૧૧) ૭૫ માંથી ૧ાા જેવડા કેટલા ભાગ થાય ?

(૧૨) એક રૂપીઆભારનો રૂ. ૧ાા બેસે તો ૧ાા શેરનું શું ?

(૧૩) કઇ સંખ્યામાંથી ૪ાા બાદ કરીએ તો ૬૭ રહે ?

(૧૪) કેટલી વખત ૧ાા લેવાથી ૯૪ાા થાય ? ૮૭ દોઢે શું ?

(૧૫) દોઢ પૈસાની પૈસાભાર ઇલાયચી મળે છે તો શેર કેમ પડી ?

(૧૬) રોજના ૧ાા રૂપીઆ પ્રમાણે ૫૪ દિવસનું શું ખર્ચ થશે ?

(૧૭) કેટલા ઘીમાં ૧૪ાા શેર ઉમેરવાથી ૧ાા મણ થાય ?

(૧૮) દરેક છોકરાને ૧ાા આના લેખે ૬૨ છોકરાને આપતાં મારી પાસે ૩ આના વધે છે તો પ્રથમ કેટલા રૂપીઆ હશે ?

(૧૯) દોઢ મણ દૂધમાંથી ૩૯ વાર ૧ાા દોઢ શેર કાઢી લેવાથી કેટલું વધે ઘટે ?

(૨૦) શેર શાકના ૧ાા આના પ્રમાણે ૧ મણનું શું બેસે ?

(૨૧) એક ટીકીટનો રૂ. ૦)ના બેસે તો ૬ રૂપીઆમાંથી ટીકીટો કેટલી આવશે ?
(૨૨) ૬ પૈસાનું ૯ શેર તો ૧ પૈસાનું કેટલું ?
(૨૩) ૧૭ પૈસાનું ૨૫ા શેર તો ૩૫ પૈસાનું ?
(૨૪) પાવલાનું ૧૪ શેર તો ૬ આનાનું કેટલું ?

અઢીઆં.

(૧) બે રૂપીઆ અને ૦ા રૂપીઓ મળીને કેટલા થાય ?
(૨) અઢી જમરૂખ શી રીતે લેવાય ? અઢી એટલે કેટલા ?
(૩) કેટલીવાર ૦ા લઇએ તો ૨ા થાય ? કેટલીવાર ૦ા લઇએ તો ૨ા થાય ? અઢીમાં ૧ા કેટલીવાર છે ?
(૪) કેટલામાં દોઢ ઉમેરીએ તો ૨ા થાય ?
(૫) ૨ા, ૫, ૭ા, ૧૦ એમ ૨૫૦ સુધી બોલો. ઉલટું બોલો.
(૬) ૬ા ને ૨ા કેટલા ? ૧૯ ને ૨ા કેટલા ? ૨૭ા ને ૨ા કેટલા ?
(૭) શેર ઘીમાંથી ૨ા અઢા રૂપીઆભાર જેવડા કેટલા ભાગ થાય ?
(૮) ૧૪ વાર અઢી એટલે કેટલા ? ૨ા રૂપીઆ ને ૨ા આનામાં શો ફેર ?
(૯) એક પાઘડીના ૨ા રૂપીઆ બેસે તો ૧૭ નું શું ? ૪૨ નું શું ?
(૧૦) છોકરા દીઠ ૨ા આના આપતાં ૩૮ છોકરાને આપવા શું જોઇશે
(૧૧) કેટલીવાર ૨ાઃ લેવાથી ૮૦ થાય ? ૬૬ અઢીએ કેટલા ?
(૧૨) ૫ મણની ૨ા શેરીઓ કેટલી ? ૭૪ વાર અઢી એટલે કેટલા ?
(૧૩) પાઇની ૨ા શેર ભાજી મળે છે તો અડધાની કેટલી ?
(૧૪) અઢી રૂપીઆના આના કેટલા ? ઢબુ કેટલા ? પૈસા ?
(૧૫) અધોળ એલાયચીના ૨ા આના બેસે તો ૫ શેરનું ?
(૧૬) એવી કઇ રકમ છે કે જેમાંથી ૭ા કાઢી લઇએ તો ૯૨ા રહે ?
(૧૭) એક આનાની ૪ કેરી મળે છે તો ૨ા રૂપીઆની કેટલી ?
(૧૮) માણસ દીઠ ૨ા શેર દૂધ ગણતાં ૪ મણમાં કેટલાં માણસ જમે ?
(૧૯) શેરના ૨ા રૂપીઆ તો મણનું શું ?

(૨૦) આઢી આનાની એક લેખે ૫૪ ને ૧ાા આનાની એક લેખે ૩૪ નારંગી લીધી તો કુલ કેટલું ખર્ચ થયું હશે?
(૨૧) ૭ પૈસાનુ ૧ના શેર તો ૧ પૈસાનુ કેટલુ?
(૨૨) ૧૧ પૈસાનુ ૨ાાા શેર તો ૪૭ પૈસાનું કેટલુ?
(૨૩) ૩૨ પૈસાનું ૫૫ શેર તો ૮૦ પૈસાનું?

અધોળ, નવટાંક, શેર ને મણ.

તોલની ધાતો શીખવતી વખતે એક શેરીઓ, ૨ અચ્છેરા, ૪ પાશેરા, ૮ નવટાંકાં, ૧૬ અધોળાં, રૂપીઆ અને પૈસા એટલાં સાધન પાસે રાખવાં. તથા મોટાં કાટલાં ન હોય તો છોકરાઓને કોઇ દુકાને લઇ જઇને બતાવવાં.

(૧) આ શેનું કાટલું છે? (અધોળી બતાવીને) તોળવાથી એનુ વજન કેટલા પૈસા બરાબર થાય? કેટલા રૂપીઆ બરાબર થાય?.
(૨) બે અધોળી બરાબર કેટલા પૈસાભાર થાય? કેટલા રૂપીઆભાર થાય? નવ પૈસાભારની બરાબર વજનના કાટલાનું નામ શું?
(૩) નવટાંકમાં ટાંક એટલે શું? એના રૂપીઆભાર કેટલા?
(૪) નવટાંકનાં અધોળાં કેટલાં? ૨ નવટાંકની બરાબરના કાટલાનું નામ શું? તે શાનું છે?
(૫) મેં નવટાંક બદામ લીધી, તેમાંથી ૨ પૈસાભાર ભાઇને આપી તો કેટલી રહી?
(૬) મેં ૯ પૈસાભાર અંજીર, અધોળ આદુ અને ૨ાા રૂપીઆભાર ઇલાયચી લીધી તો બધુ થઇને વજનમાં કેટલુ થયુ?
(૭) કેટલાં નવટાંકનો ભાર ૧૦ રૂપીઆભાર થાય?
(૮) પાશેર ખાંડ અને ૦ા શેર ઘી મળીને કેટલું થાય?
(૯) કેટલા પાશેરે અચ્છેર થાય? કેટલાં નવટાંકે? કેટલાં અધોળે?
(૧૦) અચ્છેરના રૂપીઆભાર કેટલા? પૈસાભાર કેટલા? શાથી જાણ્યું?
(૧૧) ૦ાા શેર ખાંડમાંથી નવટાંક વેરાઇ ગઇ તો બાકી કેટલી રહી?

(૧૨) મારી પાસે ૭ અધોળ ઘી છે અને તમારી પાસે ૧૭ રૂપીઆ-ભાર છે તો કોની પાસે કેટલું વધારે છે ?

(૧૩) ૩ નવટાંકીનો ભાર વધારે કે અચ્છેરાનો ? કેટલો વધારે ?

(૧૪) શેર ૦ાા= જોખવું હોય તો કેટલા પૈસા મૂકવા પડે ? કેટલા રૂપીઆ ?

(૧૫) શેરના અચ્છેરા કેટલા ? પાશેરા, નવટાંકાં, અધોળાં, રૂપીઆભાર ? પૈસાભાર ?

(૧૬) એક શેરીઓ અને પાશેરો હોય તો ૦ાાા શેર દૂધ શી રીતે જોખાય ?

(૧૭) અચ્છેર ને પાશેર મળીને કેટલા રૂપીઆભાર થાય ?

(૧૮) પાશેર એ શેરનો કેટલામો ભાગ છે ? નવટાંક કેટલામો ભાગ ?

(૧૯) ૨ાા શેરના પૈસાભાર કેટલા ? ૧ા શેરના રૂપીઆભાર કેટલા ?

(૨૦) ૨૭ાાા રૂપીઆભાર વધારે કે ૫૪ પૈસાભાર વધારે ?

(૨૧) શેર ઘી ૧૨ છોકરાને વહેંચીએ તો દરેકને કેટલા પૈસાભાર આવે ?

(૨૨) અધોળ, નવટાંક, પાશેર અને અચ્છેર મળીને શેરમાં કેટલું ઓછું ?

(૨૩) ૧૭ અધોળ ઘીમાં કેટલા અધોળ ઘી ઉમેરીએ તો ૧ા શેર થાય

(૨૪) એક મણના શેર કેટલા ? અધમણના કેટલા ? પા મણના ?

(૨૫) કેટલા અધમણીઆનો મણ થાય ? કેટલી દશશેરીનો ?

(૨૬) એક દશશેરા વડે દાણાના ઢગલામાંથી ૨ાા શેર શી રીતે જોખાય ?

(૨૭) અધમણીઆની આગળ ૨ાા શેરી વાળી લઇ તોળીએ તો કેટલું તોળાય ?

(૨૮) પાંચશેરીથી કેટલીવાર તોળીએ તો મણ થાય ? ૨ાા શેરીથી ? સવાશેરીથી ?

(૨૯) ૩૯ શેરમાં કેટલા શેર ઉમેરીએ તો ૧ા મણ થાય ?

(૩૦) મણના અધમણીઆ કેટલા ? દશશેરી ? પાંચશેરી ? અઢીશેરી ? સવાશેરી ?

(૩૧) દશશેરાના કાટલાથી ૨૫ શેર શી રીતે જોખાય ?

(૩૨) મણની પાંચશેરી વધારે કે અધમણની સવાશેરી વધારે ?

ત્રીજું ધોરણ.

પોણાં.

(૧) એક અર્ધો લાડુ ને બીજો પા લાડુ મળીને કેટલો થાય?
(૨) મેં એક બ્રાહ્મણને ૦॥ રૂપીઓ આપ્યો અને બાકી રહેલો ૦। રૂપીઓ પડી ગયો તો મારી પાસે શું હતું? પોણું એટલે કેટલું?
(૩) એક રૂપીઆમાંથી ૦॥। રૂપીઓ ખરચ્યો તો બાકી શું રહેશે?
(૪) આખા રૂપીઆમાંથી કેટલું ખરચીએ તો પોણું રહે? કેટલીવાર ૦। લેવાથી ૦॥। થાય?
(૫) મેં ૦॥ રૂ. ની ટોપી લીધી અને ૦॥। રૂ. ના કાગળ લીધા તો કુલ કેટલું ખરચ થયું?
(૬) ૪ ને ૦॥। કેટલા? ૧॥ ને ૨॥। કેટલા? ૧૩॥ ને ૬॥। કેટલા?
(૭) ૦॥।, ૧॥।, ૨॥।, ૩ એમ ૯૦ સુધી બોલો. ઉલટું બોલો.
(૮) મહીને ૦॥। રૂ. ફી ભરવી પડે તો એક વરસમાં કેટલી ફી ભરવી પડશે?
(૯) એક ટોપી ૨॥। રૂ. લઇ ૪। રૂ. વેચી તો કેટલો ફાયદો થશે?
(૧૦) એક ગજનો ૦॥। રૂ. બેસે તો ૨૯। રૂ. નું કેટલા ગજ લુગડું આવે?
(૧૧) મણ દૂધમાંથી ૯ વખત ૦॥। પોણો શેર કાઢી લઇએ તો કેટલું રહે?
(૧૨) મેં ૬॥। શેર દૂધ લઇને તેમાં ૧॥। શેર પાણી રેડયું, પછી બે આને શેર વેચ્યું તો શું ઉપજશે?
(૧૩) ૪૮ રૂપીઆની ૬૪ ચોપડીઓ મળે છે તો એકનું શું બેસે?
(૧૪) મેં સ્લેટ અને ચોપડીના મળીને ૯। આના આપ્યા, તેમાં ચોપડીની કીંમત ૫॥। આના હોય તો સ્લેટની કીંમત કેટલી?
(૧૫) ૨૭॥। વાર છીંટમાંથી પોણો પોણો વારના કેટલા કકડા થાય?
(૧૬) શેર આના ૧૨ આના બેસે છે તો ૦॥। મણનું શું બેસે?
(૧૭) ૪૮ પોણાના આખા કેટલા? કેટલા પોણું ૪૨।?

(૧૮) મારી પાસે ૪૫ મણ ઘઉં હતા, તેમાંથી ૧૧।। મણ ખાઇ ગયા તો બાકી કેટલા રહ્યા ?

(૧૯) ૭ દશશેરા, ૫ અધમણીઆ ને ૩ પોણામણીઆ મળીને કેટલા મણ થાય ?

(૨૦) એક ટોપીનો ૦।। રૂ. તો ૩૭ ટોપીનું શું ? ૭૯ પોણું ?

(૨૧) કેટલા શેર ઘીમાં ૮।।। શેર ઉમેરીએ તો ૧।।। મણ થાય ?

(૨૨) ૨ પૈસાની એક લેખે ૫૩ કેરી અને ૦।।। આનાના એક લેખે ૬૬ દાડમ લીધાં તો કુલ કેટલું ખર્ચ થયું ?

(૨૩) છોકરા દીઠ ૦।।। શેર પેંડા આપતાં ૧।। મણ પેંડા કેટલા છોકરાને પહોચે ?

(૨૪) સુતારને રોજનો ૦।।। રૂપીઓ મળે છે તો ૭ સુતારને ૧૬ દિવસનું શું મળશે ?

(૨૫) એક માણસ મારી પાસે રૂ. ૭૫। માગતો હતો, મેં તેને ૫૫ અડધા ને ૧૩ પાવલાં આપ્યાં તો હવે તે શું માગશે ?

(૨૬) બ્રાહ્મણ દીઠ રૂ. ૦।।। દક્ષિણા આપતા ૨૦૦ બ્રાહ્મણને આપવાને શું જોઇશે ? ૭૨ રૂપીઆ કેટલા બ્રાહ્મણને અપાય ?

(૨૭) ૬ પૈસાનું ૪।। શેર તો ૧ પૈસાનું કેટલું ?

(૨૮) ૧૨ પૈસાનું ૯ શેર તો ૫૭ પૈસાનું ?

(૨૯) ૩૪ પૈસાનું ૧૫ શેર તો ૨૫।। પૈસાનું ?

(૩૦) પાવલાનું ૦।।। શેર ઘી મળે છે તો ૧૨ શેરનું શું ?

સવાયાં.

(૧) એક આખો કાગળ ને બીજો ૦। કાગળ મળીને કેટલો થાય ?

(૨) સવા લીંબુ શી રીતે લેવાય ? સવા એટલે કેટલું ?

(૩) કેટલીવાર ૦। લેવાથી ૧। થાય ? ૨। માં ૦। કેટલીવાર છે ?

(૪) ૧। માં કેટલા ઉમેરીએ તો ૨ થાય ? ૩ ને ૧। કેટલા ?

(૫) પાઇની સવાશેર ભાજી મળે છે તો પૈસાની કેટલી આવે ?

(૬) ૧।, ૨।।, ૩।।। એમ ૧૨૫ સુધી બોલો. ઉલટું બોલો.
(૭) કેટલા શેરમાં ૧। શેર ઉમેરીએ તો ૫ શેર થાય?
(૮) એક આનાનું સવાશેર દૂધ મળે તો ૧ રૂપીઆનું કેટલું?
(૯) ૮।।। ને ૧। કેટલા? ૧૬।। ને ૧।? ૨૯। ને ૨।?
(૧૦) ૪૫ રૂપીઆમાંથી સવા સવા રૂપીઆ જેવડા કેટલા ભાગ થાય?
(૧૧) એક શેરના ૧૮ પેંડા થાય તો ૧। મણના કેટલા થશે?
(૧૨) કેટલીવાર સવા લઇએ તો ૭૩।।। થાય?
(૧૩) સવાશેરી વડે ૧।। મણ દૂધ કેટલીવાર માપવું પડે?
(૧૫) નવટાંકનો ૧। આનો બેસે તો રૂપીઆનું કેટલું આવે?
(૧૫) ૩૬।।। શેરમાં કેટલું ઉમેરીએ તો ૧। મણ થાય?
(૧૬) ૭૦ રૂપીઆ ૫૬ છોકરાને સરખે ભાગે વહેંચતા દરેકને શું મળશે?
(૧૭) દોઢમણ તેલમાંથી ૨૬ વાર સવા ૧। શેર તેલ લઇ લઇએ તો કેટલું રહે?
(૧૮) દરેકને ૧। રૂપીઆભાર ઘી આપતાં ૧૬૦ છોકરાને આપવા કેટલું જોઇએ?
(૧૯) હંમેશાં રૂ. ૧। ખરચતાં રૂ. ૫૮।।। કેટલા દિવસ પહોંચે?
(૨૦) ૨।। મણની સવાશેરીઓ કેટલી? ૭૩ સવાયે કેટલા?
(૨૧) મારે ૨। મણ લોટ જોઇએ છીએ, તેમા ૧।। ને ૩।। શેર છે તો બીજો કેટલો જોઇએ?
(૨૨) એક શેરનો સવા રૂપીઓ તો મણનું શું?
(૨૩) એક માણુસને ત્યાં ૨૪ ગાય અને ૭૪ બળદ છે, ગાયને રોજ ૧। શેર અને બળદને ૩।। શેર ચંદી આપતાં દરરોજ કેટલી ચંદી જોઇએ?
(૨૪) મેં ૭૯ દિવસ સુધી બ્રાહ્મણને રોજ સવા ૧। શેર લોટ આપ્યો તો કુલ કેટલો લોટ અપાયો?
(૨૫) ૮૮ સવાશેરી કેટલી અઢીશેરીની બરાબર થાય?
(૨૬) એક ઉજાણીમાં માણુસ દીઠ ૧। રૂપીઓ ખર્ચ થયું, તેમાં ૭૦ માણુસ જમનાર હતાં તો કુલ ખર્ચ કેટલું થયું હશે?

(૨૭) રોજ ૧ા રૂ. બચાવતાં રૂ. ૨૫૦ કેટલા દિવસે બચશે?
(૨૮) સવા રૂપીએ મણુ તો ર રૂપીઆનું? ર રૂ. નું ૧ા મણુ તો રૂ. ૮ નું?
(૨૯) ૧૦ પૈસાનું ૧૨ાા શેર તો ૧ પૈસાનું કેટલું?
(૩૦) ૧૨ પૈસાનું ૧૫ શેર તો ૪૨ પૈસાનું?
(૩૧) ૯ આનાનું ૨૯ શેર તો ૪૫ પૈસાનું?

પરચુરણ.

(૧) મારી નિશાળમાં ૨૬૪ છોકરા છે, તેમાં ૩૮ નવા આવ્યા અને ૧૪ ઉઠી ગયા તો બાકી કેટલા રહ્યા?
(૨) માણસ દીઠ પાશેર પતાસાં આપતાં ૦ાા મણુ કેટલાને અપાય?
(૩) મારી પાસે ૯૭ રૂપીઆ હતા, તેમાંથી રૂ. ૯ ની વછેરી લીધી અને દરેકના ૭ રૂપીઆ આપીને ૫ બકરી લીધી તો બાકી કેટલા રૂપીઆ વધ્યા?
(૪) ૮ાા મણુ પેંડામાંથી દરેક છોકરાને ૦ાા અર્ધા શેરનું પડીકું આપતાં ૪ પડીકાં ખૂટયાં તો છોકરા કેટલા હશે?
(૫) મારી પાસે મહોર છે અને મગન પાસે ૧૨ રૂપીઆ છે તો હું એને શું આપુ તો બન્ને પાસે સરખા રૂપીઆ થાય?
(૬) અડધા પૈસાનું સવાશેર તો પૈસાનું કેટલું આવે?
(૭) ૧૩ આનાનું ૫ શેર તો મણુનું શું?
(૮) ૪૮ાા મણુ અનાજનુ ભરેલું ગાડું જોખ્યું તો ૬૦ મણુ થયુ ત્યારે ગાડાનો ભાર કેટલો?
(૯) મેં ૭ પૈસાની એક લેખે ૧૬ કાપીબુકો લીધી અને ૦૧ આનાના ૪ પ્રમાણે ૧૦૮ કાગળ લીધા તો કુલ કેટલા પૈસા ખર્ચ થયું?
(૧૦) ૧ રૂપીઆનું ૧ાા શેર ઘી મળે છે તો ૨૮ રૂપીઆનું કેટલુ?
(૧૧) દરેક ભીખારીને નવટાંક નવટાંક ચણા આપતાં ૦ાાા મણુ ચણા કેટલાને પહોંચશે?

(૧૨) ૬ હારોમાં ૯૬ છોકરા બેસે તો એવી ચાર હારોમાં કેટલા છો- કરા બેસશે ?

(૧૩) ૩ પૈસાનું શેર તો પૈસાનું કેટલું ? ૮ પાઇનું શેર તો પાઇનું ?

(૧૪) અધોળના ૪ આના બેસે તો ૧ાા શેરનુ શું ?

(૧૫) ૧ રૂ નું ૨ાા શેર પ્રમાણે મેં ૧ાા મણ ઘી લીધું. પછી મણે ૨ આના જકાતના આપ્યા તો મણ શા ભાવે પડયું ?

(૧૬) ૨૬ આની, ૧૩ બેઆની અને ૭ પાવલાંના અર્ધા કેટલા ?

(૧૭) ૬ આનાના ૧૫ શેર કારેલાં મળે છે તો મણનું શું ?

(૧૮) કેટલા શેરમાં ૧ા શેર નાંખીએ તો બરાબર ૧ાાા મણ થાય ?

(૧૯) એવી કઇ સંખ્યા છે કે જેમાં ૩૯ ઉમેરી, તેમાંથી સવા ૧ા જે જેવડા ભાગ કરીએ તો ૮૪ થાય ?

(૨૦) દરેક માણસને ૦ાા રૂપીઆ પ્રમાણે ૮૪ માણસોને આપતાં ૩ રૂપીઆ ઘટયા તો મારી પાસે પહેલાં કેટલા રૂપીઆ હશે ?

(૨૧) રૂપીઆની ડાા શેર ખાંડ આવે તો ૧ાા રૂપીઆની કેટલી ?

(૨૨) ૭ રૂપીઆ અને ૬ આનાના આના કેટલા ?

(૨૩) ૨૦ નારંગીનો ૧ાા રૂપીઓ તો ૮૦ નારંગીનુ શુ ?

(૨૪) એક રૂપીઆનું ૦ાા મણ ૪ શેર તો ૨ાા રૂપીઆનુ કેટલુ ?

(૨૫) એક ટોપીના રૂ. ૭ાા પ્રમાણે ૫ ટોપીઓ લીધી, તેમાં મે એને રૂ. ૫૦ ની નોટ આપી તો હું એની પાસે શુ માગું ?

(૨૨) એક રૂપીઆનું ૩ શેર જીરૂ મળે છે તો ૧ પાઇનું કેટલું ?

(૨૭) ૧ાા પૈસાનું ૨ શેર તો ૨ પૈસાનું ?

(૨૮) એક રૂપીઆનું શેર તો ૧ અધોળનું ? ૨ાા રૂપીએ શેર નો દોઢ પાશેરનુ ? રૂપીઆભારનું ?

(૨૯) એક રૂપીએ શેર તો આનાનું ? રૂપીઆનુ ૩ શેર તો ૩ અધોળનું ?

(૩૦) ૧ રૂ. નું મણ તો ૧ શેરનું ? ૫ રૂપીએ મણ તો રૂ. ૦ા~ નુ ?

(૩૧) ૧૧ રૂપીઆનું ૨ળા મણ તો ૨ાા શેરનું ?

(૩૨) ૩ શેરના ૨ા રૂ. તો ૩ મણનું ? રૂપીઆભારની ૬ પાઇ તો મણનું ?

(૩૩) ૭ પૈસાભારના રૂ. ૦ાા૯ તો ૧ાા શેરનું શું બેસે ?
(૩૪) રૂ. ૨-૫-૭ ની પાઇઓ કેટલી ?
(૩૫) રૂપીઆનાં ૬ મણ લાકડાં મળે છે તો ૫ આનાનાં કેટલાં ?
(૩૬) પૈસાનું ૪ાા શેર તો ૩ પાઇનું ? પાઇનું ૧ાા શેર તો પાવલાનું ?
(૩૭) ૨ મણ ૩ શેર ને નવટાંકનાં અધોળા કેટલાં ?
(૩૮) ૩ વારના ૨૪ રૂપીઆ બેસે છે તો ૨૧ વારનું શું બેસે ?
(૩૯) ૮૪૫ રૂપીઆભારનાં શેર ને અધોળાં કેટલાં ?
(૪૦) મણના ૩૫ રૂપીઆ બેસે તો ૮ શેરનું શું ?
(૪૧) ૩ પૈસાનું ૯ શેર તો ૪ પૈસાનું કેટલું ?
(૪૨) ૧૭ પૈસાનું ૦ાા મણ પાા શેર તો પાવલાનું કેટલું ?
(૪૩) ૨૮ મણના ૪૨ રૂપીઆ તો ૧૫ મણનું શું ?
(૪૪) ૨ાા રૂપીઆનું ૩ાા શેર તો ૧૨ રૂપીઆનું ?
(૪૫) ૩૧ પૈસાનું ૨૬ શેર તો ૪૬ાા પૈસાનું ?
(૪૬) ૧૫ ચોપડીઓના ૩૭ાા રૂપીઆ તો ૫૪ ચોપડીઓનું શું ?
(૪૭) ૨૧ આનાનું ૫ાા મણ તો ૧૯ પૈસાનું ?
(૪૮) ૩ાા પૈસાનું ૮ાાા શેર તો રૂપીઆનું કેટલું ?
(૪૯) ૫૭ પૈસાનું ૧૮ શેર તો ૧૪૨ાા પૈસાનું ?
(૫૦) ૧૦ પૈસાનું ૧૨ાા શેર તો ૬૫ પૈસાનું ?
(૫૧) ૧ાા રૂ. નું શેર ૧ાા૦ તો ૨ મણનું શું ?
(૫૨) ૪૬ પૈસાનું ૨૧ શેર તો ૫૭ાા પૈસાનું ?
(૫૩) ૨૩ પૈસાનું ૧૭ાા શેર તો ૯૪ પૈસાનું ?
(૫૪) ૨૮ પૈસાનું ૨૪ શેર તો ૨૧ પૈસાનું ?
(૫૫) ૮ાા પૈસાનું ૪૨ાા શેર તો ૫૩ાા પૈસાનું ?
(૫૬) ૩૯ પૈસાનું ૨૮ શેર તો ૧૯ાા પૈસાનું ?
(૫૭) ૪૭ પૈસાનું ૧૧ાાા શેર તો ૧૪ શેરનું ?
(૫૮) ૮૬ પૈસાનું ૫૫ શેર તો ૨૧ાા પૈસાનું ?
(૫૯) ૦ાા રૂપીઆનું ૦ાા શેર તો ૧૯ાા રૂપીઆનું ?

મુખગણિતમાં ઉપયોગી થાય એવા સરવાળા, બાદ-બાકી, ગુણાકાર અને ભાગાકારની સહેલી રીતો.

સરવાળા.

(૧) કોઇ રકમમાં ૧૦ ઉમેરવા હોય તો દશકમાં એક ઉમેરવો. જેમકે ૧૩ ને ૧૦ કેટલા ? તો ૧૩ માં ૧ દશક અને ૩ એકમ છે. તેમાં ૧ દશક મળે તો ૨ દશક ને ૩ એકમ એટલે ૨૩ થયા.

(૨) દશાથી થોડા વધારે ઉમેરવા હોય તો પહેલા ૧૦ ઉમેરી પછી વધારાના ઉમેરવા. જેમકે ૧૫+૧૧=૧૫+૧૦=૨૫ ને ૧=૨૬.

(૩) બે સંખ્યાનો સરવાળો કરવો હોય તો મોટી સંખ્યા પહેલી લેવી અને નાની બીજી મૂકવી. જેમકે ૨ ને ૧૨ એટલે ૧૨ ને ૨=૧૪.

(૪) કોઇ સંખ્યામાં તેટલાજ ઉમેરવા હોય તો દૂ ગણવું. જેમકે ૨૨+૨૨=બાત્રીશ દૂ ૪૪.

(૫) કોઈ રકમમાં તેની નજીકની સંખ્યા ઉમેરવી હોય તો દૂ ગણી વધારાના ઉમેરવા અથવા ઓછા હોય તો બાદ કરવા. જેમકે ૨૮+૨૯=૨૮ દૂ ૫૬ ને ૧ ૫૭.

(૬) કોઇ સંખ્યામાં ૨૦–૩૦–૪૦ વગેરેની એટલે પૂરા દશકની નજીકની સંખ્યા ઉમેરવી હોય તો ૨–૩–૪ વગેરે દશક ઉમેરી પછી વધારાના હોય તો ઉમેરવા અથવા ઓછા હોય તો તેટલા બાદ કરવા. જેમકે ૪૯ ને ૩૧=૪૯ ને ૩૦=૭૯ ને ૧=૮૦, ૩૬ ને ૧૯=૩૬ ને ૨૦=૫૬–૧=૫૫.

(૭) કોઈ સંખ્યામાં ૨૦–૩૦–૪૦ વગેરે ઉમેરવા હોય તો પહેલી રકમના દશકમાં ૨–૩–૪ વગેરે દશક ઉમેરવા. જેમકે ૬૫+૨૦=૬+૨=૮ દશક ને ૫ એટલે ૮૫.

(૮) **બન્ને રકમના દશક ઉમેરવા અને પછી એ રકમ ઉમેરીને જવાબ કહાડવો.** જેમકે ૪૩ ને ૩૨=૪+૩=૭ દશક અને ૩+૨ =૫ એકમ એટલે ૭૫.

પાણોવાળી રકમો.

(૯) **પહેલી આખી રકમમાં બીજી રકમના પૂર્ણાંક પહેલા ઉમેરવા, અને પછી પાણો ઉમેરવી.** જેમકે ૪||+૧||= સાડાચાર ને એક ૫|| ને ०| ૫|||

(૧૦) **અથવા પૂર્ણાંકમાં પૂર્ણાંક ઉમેરવા અને પછી પાણો એકઠી કરવાથી જે થાય તે ઉમેરવું.** જેમકે ૩|+૪||=૩ ને ૪=૭ + (૪ પાણો) ૧=૮.

(૧૧) **પાણો અને ઉપર હલકી જાતની રકમો હોય તેવી રકમોનો સરવાળો કરવો હોય તો પહિલાં આખી સંખ્યામાં બીજીનાં પૂર્ણાંક ઉમેરવા અને પછી તેની પાણો, પછી ઉતરતી રકમ, પછી તે ઉતરતી રકમની પાણો વગેરે લઇને ઉમેરતાં જવુ પણ તે પહેલી સંખ્યાને તોડવી નહિ.** જેમકે રૂ. ૪||= + ૧||≡ = પહેલાં ૧ ઉમેર્યા તો ૫||= પછી ०|| ઉમેર્યા, તો ૬)= અને પછી ०)≡ ઉમેર્યા તો ૬|− વગેર.

-(૧૨) **કોઇ પૂરા અંકથી થોડાજ ફેરવાળી રકમ ઉમેરવી હોય તો પહેલાં પૂરી રકમ ઉમેરવી અને પછી વધારાના હોય તે ઉમેરવા અથવા ઓછા હોય તો બાદ કરવા.** જેમકે રૂ. ૨૬||=|| + ०|||=|| = પહેલાં ૧ ઉમેર્યો તો ૨૭||=|| પછી ०)−|| બાદ કરતા ૨૭|− વગેરે.

બાદબાકી.

(૧) કોઈ રકમમાંથી ૧૦ બાદ કરવા હોય તો એક દશક ઓછો કરવો. જેમકે ૫૪ ઓછા ૧૦ કેટલા? ૫૪ ના ૫ દશકમાંથી ૧ દશક જાય તો ૪ દશક ને ૪ રહે એટલે ૪૪.

(૨) દશથી થોડા વધારે બાદ કરવાના હોય તો પહેલાં ૧૦ બાદ કરી પછી બીજા વધારાના બાદ કરવા. જેમકે ૨૮-૧૨ =૨૮-૧૦=૧૮ માથી ૨ જાય તો ૧૬.

(૩) ૨૦-૩૦-૪૦ વગેરે બાદ કરવાના હોય તો પહેલી રકમના દશકમાંથી ૨-૩-૪ વગેરે દશકા બાદ કરવા. જેમકે ૭૦ -૪૦=૭-૪=૩ દશકા.

(૪) કોઈ સંખ્યામાંથી ૨૦-૩૦-૪૦ એટલે પૂરા દશકની નજીકની સંખ્યા બાદ કરવી હોય તો પહેલાં નજીકના પૂરા દશકવાળી સંખ્યા બાદ કરવી. પછી વધારે બાદ થયા હોય તો તેટલા ઉમેરવા અને ઓછા બાદ થયા હોય તો તેટલા બાદ કરવા. જેમકે ૧૯૬-૨૮=૧૯૬-૩૦=૧૬૬+૨=૧૬૮.

(૫) બન્ને રકમના દશકમાંથી દશક અને એકમમાંથી એકમ બાદ કરીને જવાબ કહાડવો. જેમકે ૧૭૫-૩૨=૧૭-૩=૧૪ દશકા અને ૫-૨=૩ એકમ=૧૪૩.

(૬) બાદબાકીની બન્ને સંખ્યા નજીકની હોય તો નાની સંખ્યા મોટીમાંથી બાદ કરવા કરતાં નાનીમાં કેટલા ઉમેરીએ તો મોટી સંખ્યા આવે એમ કરવાથી સહેલુ થાય છે. જેમકે ૪૭-૩૯=૩૯ ને કેટલા ૪૭?

પાણાવાળી રકમો.

(૭) પહેલી આખી રકમમાંથી બીજીના પૂર્ણાંક બાદ કરવા, અને પછી પાણા બાદ કરવી. જેમકે ૪ા-૧ા=૪ા માંથી ૧ જાય તો ૩ા ને ૩ા-૦ા=૩.

(૮) પાણો અને ઉપર હલકી જાતની રકમો હોય તેવી રકમોની બાદબાકી કરવી હોય તો પહેલાં પહેલી આખી સંખ્યામાંથી બીજીના પૂર્ણાંક બાદ કરવા. પછી તેની પાણો, પછી ઉતરતી રકમ, પછી તે ઉતરતી રકમની પાણો વગેરે બાદ કરતાં જવું પણ પહેલી સંખ્યાને તોડવી નહિ. જેમકે રૂ. ૧૨।।।= – ૨।ાના = પહેલાં ૨ બાદ કર્યા તો ૧૦।।।= પછી ૦।। ગયો તો ૧૦।= પછી ૦)ના ગયો તો ૧૦। ૦।। રહ્યો વગેરે.

(૯) કોઇ પૂરા અંકથી થોડાજ ફેરવાળી રકમ બાદ કરવી હોય તો પહેલાં પૂરી રકમ બાદ કરવી અને પછી વધારાના હોય તો ઉમેરવા કે ઓછા હોય તો બાદ કરવા. જેમકે મણ ૪। ૪।। માંથી મણ ૧।।। ૮।। બાદ કરીએ તો મણ ૨ બાદ કરીને ૫।। શેર ઉમેર્યા તો મણ ૨। ૭.

ગુણાકાર.

(૧) કોઇ રકમને દશે ગુણવા હોય તો પુર્ણાંક હોય તો ઉપર મીડું ચઢાવવું. જો છેવટે એક પાણ હોય તો પાણને બદલે ૨।। મૂકવા, બે પાણ હોય તો ૫ અને ત્રણ પાણ હોય ૭।। મૂકવા. જેમકે ૭×૧૦=૭૦, ૮।×૧૦=૮૨।।, ૪।।×૧૦=૪૫ અને ૪।।।×૧૦= ૪૭।।.

(૨) ૨૦-૩૦-૪૦ વગેરેએ ગુણવા હોય તો ૨-૩-૪ વગેરેએ ગુણી તે ઉપર મીડું ચઢાવવું અથવા તેટલા દશકા સમજવા. જેમકે ૧૯×૨૦=૩૮૦.

(૩) પાંચે ગુણવા હોય તો એટલાં અડધાં ગણવાં અને દશકા સમજવા. જેમકે ૧૧×૫=૧૧×૦।।=૫।। દશકા એટલે ૫૫.

(૪) ૧૫-૨૫-૩૫ એટલાએ ગુણવા હોય તો ૧।।-૨।।-૩।। થી ગુણી એટલા દશકા સમજવા. જેમકે ૨૬×૧૫=૨૬ દોઢે ૩૯ દશકા વગેરે.

(૫) ૨ા-૭ા-૧૨ા એટલાએ ગુણવા હોય તો ૦ા-૦ાા અને ૧ા એ ગુણી એટલા દશકા સમજવા. જેમકે ૪૪×૨ા=૪૪ પા ૧૧ દશકા વગેરે.

(૬) સોએ ગુણવા હોય (એટલા સેંકડા હોય) તો પૂર્ણાંક હોય તો બે મીડાં ચઢાવવાં. જો છેવટે એક પાણ હોય તો તેને બદલે ૨૫, બે પાણ હોય તો ૫૦ ને ત્રણ પાણ હોય તો ૭૫ મૂકવા. જેમકે ૩×૧૦૦=૩૦૦, ૨ા×૧૦૦=૨૨૫, ૨ાા×૧૦૦=૨૫૦ અને ૨ાાા×૧૦૦=૨૭૫.

(૭) ૨૫-૫૦-૭૫-૧૨૫-૧૫૦-૧૭૫-૨૫૦-૩૫૦ એટલાએ ગુણવા હોય તો ૦ા-૦ાા-૦ાાા-૧ા-૧ાા-૧ાાા-૨ાા-૩ાા એટલા સો છે માટે તેટલાએ ગુણીને સો સમજવા. જેમકે ૯×૨૫=નવ પા સવા બે સેંકડા એટલે ૨૨૫ વગેરે.

(૮) કોઇ પુર્ણાંક રકમને પાણાવાળી રકમે ગુણવા હોય તો પહેલાં પાણા કાઢી નાંખી પુર્ણાંકથી ગુણવા અને પછી પહેલી રકમને બાકી રહેલી પાણાથી ગુણીને ઉમેરવા. જેમકે ૧૪×૩ા= ચૌદ તરી બેંતાળીસ, અને ચૌદ અર્ધે સાત, મળીને ૪૯.

(૯) આગળના પુર્ણાંકથી ગુણી તે રકમમાંથી ગુણવાની રકમ ગુણેલા પુર્ણાંકથી જેટલી ઓછી હોય તેટલાએ ગુણીને તે રકમ બાદ કરવી. જેમકે ૧૬×૪ા=સોળ પચાં એંશી, તેમાંથી સોળ પા ચાર જાય તો ૭૬.

(૧૦) બન્ને તરફના દશકા લઈને ગુણાકાર કરીએ તો જવાબ સેંકડા આવે. જેમકે ૧૨૦×૩૫=૧૨×૩ા=૪૨ સેંકડા એટલે ૪૨૦૦.

(૧૧) બીજા ગુણાકારોમાં જેનો ગુણાકાર કરવો સહેલો પડે તેવી ગુણકની નજીકની સંખ્યાએ ગુણ્યને ગુણવા. પછી ખરો ગુણક જેટલો વધારે અથવા ઓછો હોય તેને ગુણ્યથી ગુણીને તેમાં ઉમેરવા કે ઓછા કરવા. જેમકે ૬૪×૯૯=૬૪×૧૦૦=૬૪૦૦-૬૪×૧=૬૩૩૬.

ભાગાકાર.

(૧) કોઇ રકમને ૧૦-૨૦-૩૦ વગેરે મીડાંવાળી રકમે ભાગવા હોય તો જમણી તરફનો એક આંકડો કાપીને ૧-૨-૩ વગેરેએ ભાગવા, અને તેમાં જે શેષ વધે તેની સાથે જમણી તરફનો એક આંકડો મૂકી દેવો, એ બધા શેષ સમજવા. જેમકે ૧૩૫÷૧૦=૧૩ ને ૫ શેષ વગેરે.

(૨) જે રકમને સેંકડાથી એટલે ૧૦૦-૨૦૦-૩૦૦ વગેરેથી ભાગવા હોય તો છેલ્લા બે આંકડા કાપીને ઉપર પ્રમાણે કરવું. જેમકે ૨૪૬૫÷૨૦૦=૧૨, ને ૭૫ શેષ.

(૩) ૦। એ ભાગવા હોય તો ચારે ગુણવા. જેમકે ૨૭÷૦। =૨૭×૪=૧૦૮.

(૪) ૦॥ એ ભાગવા હોય તો બમણા કરવા. જેમકે ૧૮ ÷૦॥=૧૮×૨=૩૬.

(૫) ૦॥। એ ભાગવા હોય તો ૪ એ ગુણી ૩ એ ભાગવા જેમકે ૩૩÷૦॥।=૩૩×૪=૧૩૨÷૩=૪૪.

નીચેના કોઠાનો બહુજ અભ્યાસ કરાવવો.

પાયે પાયે ૧ આનો.			પા અધેં ૨ આના.			પા પોણે ૩ આના.			પાયે પાયે ૧ આનો		
૦। ×	૦। =	૦)~	૦। ×	૦।। =	૦)≈	૦। ×	૦।।। =	૦)≋	૦। ×	૦। =	૦)~
૦।।	૦।	૦)≈	૦।।	૦।।	૦।	૦।।	૦।।।	૦।≈	૦।।	૦।।	૦।
૦।।।	૦।	૦)≋	૦।।।	૦।।	૦।≈	૦।।।	૦।।।	૦।।~	૦।।।	૦।।।	૦।।~
૧	૦।	૦।	૧	૦।।	૦।।	૧	૦।।।	૦।।।	૧।	૧।	૧।।~
૧।	૦।	૦।~	૧।	૦।।	૦।।≈	૧।	૦।।।	૦।।।≋	૧।।	૧।।	૨।
૧।।	૦।	૦।≈	૧।।	૦।।	૦।।।	૧।।	૦।।।	૧)≈	૧।।।	૧।।।	૩)~
૧।।।	૦।	૦।≋	૧।।।	૦।।	૦।।।≈	૧।।।	૦।।।	૧।~	૨।	૨।	૫)~
૨	૦।	૦।।	૨	૦।।	૧	૨	૦।।।	૧।।	૨।।	૨।।	૬।
૨।	૦।	૦।।~	૨।	૦।।	૧)≈	૨।	૦।।।	૧।।≋	૨।।।	૧।।।	૩।।।
૨।।	૦।	૦।।≈	૨।।	૦।।	૧।	૨।।	૦।।।	૧।।।≈	૨।।।	૩।।	૮।।।

સોલ એજંટ.

છોટાલાલ રણછોડદાસ,

સરસ્વતી બુકડીપો.

નડિઆદ.